

1958 GRUODIS
(DECEMBER)
VOL. IX, NO. 11

ŠVENTŲ Kalėdų ir Naujųjų Metų proga
sveikiname gerbiamuosius mūsų skaitytojus,
rėmėjus ir bendradarbius, linkėdami visiems
tyro džiaugsmo ir Visagalio palaimos.
Tikimės, kad ir ateinančiais metais
gražiai ir nuoširdžiai bendradarbiausime.
Stengsimės, kad "Laiškai Lietuviams"
būtų toki, kokių jūs laukiate,
todėl norėtume palaikyti tamprų ryšį
su skaitytojais ir žinoti jų pageidavimus,
kad galėtume, kiek galima, visus patenkinti.

NAUJĄJĮ POPIEŽIŲ PASITINKANT BRUNO MARKAITIS, S. J.

ISTORIJOJE retai pasitaiko, kad žmogaus mirtis būtų minima taip plačiai, visuotinai, taip jautriai ir nuoširdžiai, kaip Pijaus XII atsiskyrimas su šiuo pasauliu. Laikraščiai davė specialius biuletenius ir reportažus. Radijas ir televizija skyrė mirusiojo atminimui dedikuotas programas. Buvo vertinama velionies gabumai ir nuopelnai. Pabrėžiama tiek jo žmoniškumas, tiek dvasingumas. Iškeliama tiek popiežiškojo primato prasmė, tiek Pijaus XII pasišventimas savajam pašaukimui. Prezidentai, kancleriai, valstybininkai ir politikai, mokslininkai, literatai, menininkai, bet taip pat ir pilki bei nežinomi žmonės didžiavosi jį pažinę.

Visas šitas gyrius ir šlovę teko žmogui, kuris — remdamasis dieviškuoju Kristaus autoritetu — stengėsi savo ir kitų gyvenime realizuoti krikščioniškuosius principus, kuriuos būtų galima suglausti į du žodžius: teisingumas ir meilė. Teisingumas kiekvienam. Meilė visiems. Be išimties ir be rezervų.

Naujųjų Amžių žmogui, kurį užbūrė patrauklus Apšvietos naujumas, nei krikščioniškieji principai nei jų pastovus nekintamumas nesirodė primtinamomis tikrovėmis. Priėmęs Apšvietos Įstatymą, jis turėjo dieviškąjį autoritetą pakeisti savuoju. Visi šie žygiai, deja, pasibaigė ironišku pasityčiojimu iš rimčiausių ir drąsiausių žmogaus pastangų.

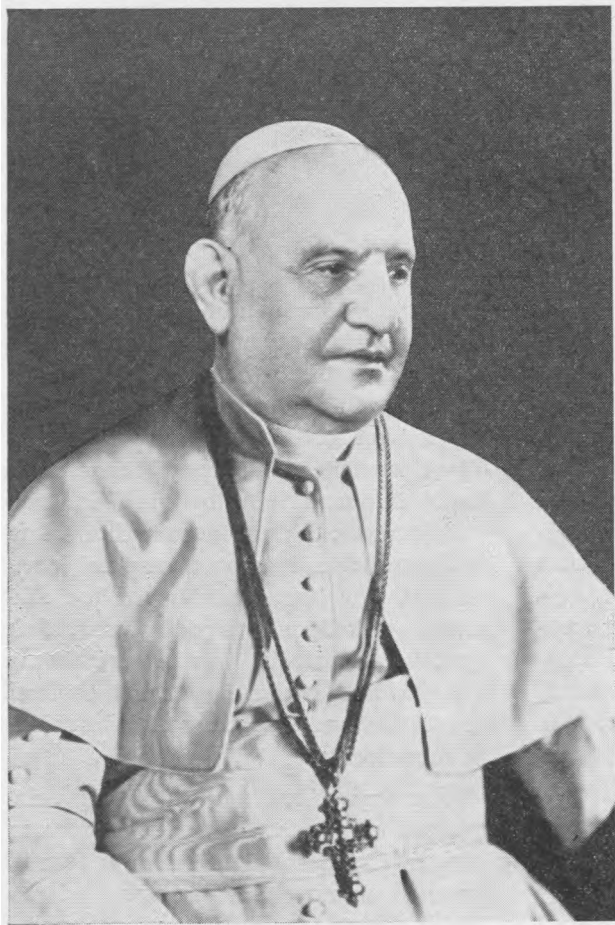
Atmetęs dieviškąjį autoritetą, sakykime, religijos srityje, žmogus kaž-

kodėl nusilenkė kongresų ir sinodų autoritetui. Tuose atvejuose, kuriuose religija priėmė tautinės bažnyčios vardą arba kryptį, atsitiko dar keičiau ir dar liūdniau. Anglijoje bažnyčios galva tapo ne kunigas ir ne vyskupas, bet karalius. Bizantijos imperijoje Konstantinopolio patrijarkas nusilenkė imperatoriui. Rusijoje Maskvos patrijarkas pasidavė caro valiai. Šiais laikais, kai nei imperatorių nei carų nebėra, nes juos pakeitė partijos diktatūra, tiek Maskvos patrijarkui, tiek tautinių bažnyčių vadovaujantiems dvasiškiams tenka nusilenkti ateistui komisarui, valdančiam religinių reikalų ministeriją.

Atmetęs dieviškąjį autoritetą valstybinės santvarkos ir valdžios formos srityse, juokdamasis iš senųjų formų, ypač iš monarchijos, žmogus priėmė ne tik diktatūras, bet suklupo net prieš tirono akmeninį stabą, vadindamas jį ar tai saule, ar tai tautos tėvu, ar tai žmonių mokytoju ir kurdamas jam kantatas, simfonijas ir odes.

Paniekinęs dieviškąjį autoritetą politikos srityje, žmogus pasidavė partijos autoritetui, ne tik besąlyginiai priimdamas partijos discipliną ir ideologiją, bet taip pat pripažindamas ją aukščiausiuoju gėriu ir vieninteliu tiesos šaltiniu. Ar ne paradoksas, kad žmogus neigdamas teigia?

Nusigrįžęs nuo dieviškojo autoriteto ekonominės ir socialinės santvarkos srityje, žmogus priėmė pragmatizmo ir marksizmo normas, kaip absoliutinį

Naujasis Popiežius

**Jonas XXIII, išrinktas, šių metų
spalių mėnesio 28 dieną.**

įstatymą ir neklaidingus gyvenimo kelrodžius.

Paneigęs dieviškąjį autoritetą pasaulėžiūrinės filosofijos srityje, žmogus priėmė Žemės mokytojų tezes ir teorijas, iš jų rinkdamasis idealus ir kurdamas naujas ideologijas.

Atsisakydamas dieviškojo autoriteto, žmogus turėjo atsisakyti ir dieviškųjų principų. Atmesdamas dieviškąją apreiškimą ir jo įtakoje gimusią gyvenimo pasaulėžiūrą, žmogus turėjo sukurti savąją apreiškimą ir savo paties pagimdytą pasaulėžiūrą. Šituo keliu eidamas, jis drąsiai, arogantiš-

kai ir radikaliai žengė į naują laikotarpį, kurį su nenuduotu pasididžiavimu pavadino "Apšvietos Amžiumi". Nedelsiant buvo pasakyta, kad žmogus turi gerą prigimtį, įgimtu veržlumu linkstančią į gėrį ir, tokiu būdu, nuolat darančią pažangą. Be to, žmogus esąs besąlyginiai laisvas, nes nesą jokių apribojimų, jokių varžtų ir jokių negiamų normų. Esąs tik gėris, grožis, laisvė. Nuolatinė pažanga.

Pažanga — žodis, tapęs savos rūšios burtais. Jis buvo kartojamas, kaip dėsniis, faktas, kaip priežodis ir paradoksas. Niekas nesiskubino nei įrodyti

nei paaiškinti, kuo ta tariamoji pažanga prasidėjo, kuo ji reikėsi, kokios jai sąlygos ir reikalavimai. Šiandien istorijos studentui atrodo, kad technologinė pažanga buvo negailestingai sumaišyta su dvasiniu žmogaus gerėjimu, o mechanikos laimėjimai — su antgamtiniu tobulėjimu.

Apšvietos žmogus, apsvaigęs nesusifermentavusiu tariamos pažangos vynu, gėrėjosi ateitimi, kuri jam rodėsi aukso gadynės pradžia. Deja, tariamoji pažanga nuvedė ne į ką kitą, o į pirmąjį ir antrąjį pasaulinį karą. Apšvietos Amžius buvo sutriuškintas ir palaidotas su suklaidintų ir nekaltų aukų milijonais.

Ar ne paradoksas, kad Apšvietos Amžius, išėjęs į istorijos sceną su pažangos, laisvės, gėrio ir grožio šūkais, pagimdė kapitalizmą ir marksizmą, pragmatizmą ir liberalizmą. Naujos gadynės pranašai, garbindami laisvę ir pažangą, greičiausiai patys nepramatė kataklizminių pasekmių. Ar ne tragedija, kad tariamoji pažanga nuvedė, iš vienos pusės, į kapitalizmą, kur žmogus išnaudojo kitą žmogų, dengdamasis pragmatizmu ir teisės pozityvizmu, būtent, kad tas yra teisinga, kas man naudinga; o iš kitos pusės, ji pasuko socializmo ir marksizmo keliais, sukurdamą tokią kerštu degančią ir naikinančią jėgą — žmogžudiškame nacijonalsocializmo ir fašizmo finale — pusę Vakarų Europos pavertusią griuvėsių krūva ir davusią pradžią totalitarinei sistemai, kuri šiandien, pavergusi kone pusę pasaulio, grąšo visai Žemei tiesos badu ir laisvės mirtimi.

Ar ne gigantiška nelaimė ir neatspėjama mįslė, kad žmogus, kalbėdamas apie laisvę ir pažangą, apie gerėjančią ir tobulėjančią prigimtį, sukūrė tokias sistemas, kurios darė pa-

žangą ne tiek žmogaus branginime ir mylėjime, kiek jo pavergime ir žudyme.

Prieš kelias savaites viena žinia buvo nustelbusi visas kitas, kad Romos Katalikų Bažnyčia turi naują popiežių — Joną XXIII-jį. Tur būt, retai istorijoje būva, kad pasaulis su tokiu dėmesiu būtų sekęs keliasdešimt dvasiškių pasitarimus ir balsavimus, renkant dvasinei imperijai naują dvasinį vadą. Imperijai, kuri pripažįsta popiežių Kristaus vietininku ir remiasi Kristaus principais, glūdinčiais dviejuose žodžiuose: teisingumas ir meilė.

Daugelis praeities principų, sistemų ir teorijų buvo palaidota kapinyne, kurioms istorija skiria specialią vietą, nes jos ne tik nekaltą kraują praliejo, bet nepataisomai suklaidino žmonių milijonus. Pažangos ir laisvės vardu buvo sakomos kalbos, rašomos knygos ir daromi darbai, kurie sukūrė tokią pasaulį, ypač už Geležinės Uždangos, kad mums teks jo gėdytis ne tik prieš ateinančias kartas, bet ir prieš praeitį. Ateitis, žiūrėdama į koncentracijos stovyklas, dujų kameras, krematoriumus, pavergtus bei pusbadžiu maitinamus milijonus ir kruvinų kaukolių krūvas, su pagrindu pavadinamus barbarais. Ji suabejos mūsų inteligencija, kad mes pažanga ir laisve vadinome tai, kas buvo ne žmogaus tobulėjimas, o mašinos progresas.

Iš visų principų ir teorijų ryškiausiai tebešviečia teisingumas ir meilė. Tai nėra nauji dalykai. Priešingai, senai, kaip pati krikščionybė. Pasirodo, kad ne visa bloga, kas sena. Ir ne visa gera, kas nauja.

Naujasis Kristaus Vietininkas prišiekia budėti teisingumo ir meilės sargyboje, nes tikroji pažanga glūdi ne naujų frazių kartojime, o teisingumo ir meilės visuotiname įgyvendinime.

II. Jis prisipažįsta

Vyriausias kunigas vėl Jį paklausė ir Jam tarė: „Ar tu Kristus, palaimintojo Dievo Sūnus?“ Jėzus jam atsakė: „Aš esu...“

(Mork. 14, 61-62)

EILĖ nepalyginamai logiškesnė už neapykantą, nes ji yra tiesos įvertinimas. Neapykanta iš viso tiesos negali surasti, nes savo esmėje yra neigimas.

Todėl nenuostabu, kad mylinčio mokytinio kalbos išvada, paremta istorija, buvo tiksli, aiški ir prieštaraujanti remianti prie sienos: — Jėzus Nazarietis buvo; gi apie Jo buvimą liudijo ne tik romėnų bei žydų senovės istoriniai šaltiniai, bet ir iki šiol išlikusios autentiškos Evangelijos. Žinoma, teorizuotojų tas nenuramino ir jie murmėjo toliau, kiekvienas savaip. Tačiau didesnė dalis teisėjų jautėsi patenkinti: jei teisti, geriau teisti tą, kuris buvo ir yra, o ne mirą; mirą nėra kaltas, o gyvam, ypač šitam, kaltę surasti nebus sunku. Todėl tuoj buvo duotas ženklas pašaukti kitą liudytoją.

— Jis piktžodžiavo, nes būdamas žmogumi, dėjosi Dievu, — skambėjo apkaltinimas.¹⁾

— Ne, ne... Jėzus nė vieno vieną kartą nepareiškė piktžodžiaujančios minties, kad jis yra Dievas, — net pašokęs iš savo vietos, sušuko E. Renan, ne tiek apkaltintą gindamas, kiek bijodamas, kad jo paties neigiama tiesa iš tikrųjų nebūtų įrodyta.²⁾

— Bet juk jis vadino save Dievo Sūnumi! — prieštaravo pirmasis liudytojas.

— Bet "Dievo Sūnaus" vardas reiškia tik Mesiją, o Mesijas yra tik žmogus, — apimtas tos pačios baimės nusileido A. Loisy.³⁾

— Ne, ne taip. Tvirtinimas "aš esu Dievo Sūnus" ne iš paties Jėzaus Evangelijose atsirado, ir kas jį ten įterpia, kaip tvirtinimą sąryšyje su kitais dalykais, prideda prie Evangelijų, — stengėsi pataisyti A. Harnack.⁴⁾

— Jis dažnai save vadino žmogaus sūnumi, tuo norėdamas pabrėžti, kad jis tik žmogus, — kažkas dar pridėjo.

— Visai ne, jis žmogaus sūnumi nesivadino, — atsikirto W. Bousset.⁵⁾

Naujas kivrčias, kaip besiritęs nuo kalno sniego gniūžulas, didejo ir didėjo, bet tuo pačiu smuko vis žemiau ir žemiau. Grumtynių objektas buvo paprastas ir lengvai atsiekiamas — paneigti..., absoliučiai paneigti viską, kas buvo pasakyta apie Nazarietį.

Mokytinis valandėlę mąstė: aną pirmo teismo naktį Mokytojo prisipažinimas Dievo Sūnumi Jam atnešė mirtį. Jei dabar jis nutylėtų ir nepaliudytų tą prisipažinimą, gal tai Apkaltintajam reikėtų laisvę, vietoj mirties? Bet kokią laisvę? Argi jo Viešpats norėjo tokios laisvės be prasmės, užtarnautos netiesa, kai Jis pats buvo atėjęs liudyti apie tiesą? "Kišk savo kalaviją į makštį. Nejaugi aš negersiu tos taurės, kurią mano Tėvas yra man davęs?" — dinktelėjo kadais girdėti žodžiai, ir mokytinis pajuto pagundos

pavojų.⁶⁾ Juk ir tylą kartais lygi melui. Tad šalin melo kalaviją! Tiesa — bet kokia kaina — buvo vienintelis kelias.

— Žmonijos teisėjai, — sukaupęs visą drąsą kreipėsi mokytinis, — jūs matote beprasmius ginčus ir nesutarimus tarp liudytojų. Aš gi liudiju ir esu pasiryžęs įrodyti, kad Nazarietis sakė, jog Jis yra Dievo Sūnus.

Paskutiniai žodžiai buvo vos girdimi, nes pasipiktinančių balsai pripildė visą salę. Tačiau teisėjai iš pasitenkinimo trynė rankas: štai atsirado liudytojas, kuris jiems, nė nepapirkus, įrodys, ko jie patys norėjo, kad būtų įrodyta, jog kaltinamasis yra kaltas, nes piktžodžiavo. Auka artėjo prie jų išskęstų nagų. Trumpai pasitarę, nutildė triukšmaujančią minią ir leido mokyliniui kalbėti.

— Pažvelkite į Evangelijas, kurios yra autentiškos Jėzaus Nazariečio biografijos. Iš jų mes semiamės žinias apie Jį. Iš ko gi galima pažinti, kuo save asmuo laiko, jei ne iš jo paties laikysenos? O kaip Jėzus elgėsi? Ar ne Jis atleido paralyžuotajam nuodėmes (patvirtindamas savo galią stebuklu) taip, kad net žydai stebėdamiesi sakė: "Kas gali atleisti nuodėmes, jei ne vienas Dievas?" (Mork. 2, 6). Argi ne Jis sakėsi esąs Subatos Viešpačiu (Mat. 12, 8)? Ir kas gali būti Dievui pašvęstos dienos Viešpats, jei ne vienas Dievas? Ir argi ne Jis papildė paties Dievo Siono kalne paskelbtus įstatymus, sakydamas: "Jūs girdėjote, kad seniesiems pasakyta: Nežudysi... Aš gi jums sakau..." (Mat. 5, 21-48)? Ir kas gi gali būti Dievui lygus įstatymų davėjas, jei ne pats Dievas?⁷ Jėzus elgėsi kaip Dievas, savo paties vardu ir autoritetu atleisdamas Dievui padarytus įžeidimus, skelbdamas įstatymus, prisipažindamas Dievui paskirtos dienos

Viešpačiu. Kas taip elgiasi, save laiko Dievu.

— Tačiau, — tęsė mokytinis, — negalima sakyti, kad Jėzus nerado reikalo žodžiais patvirtinti to, ką jau savo elgesiu apreiškė. Jis dažnai Dievą vadino savo Tėvu ir, nors leido ir kitiems Jį taip vadinti, parodė, kad Dievo tėviškumas jo ir kitų žmonių atžvilgiu skiriasi (Jon. 20, 17). Jis pagyrė ir paskyrė apaštalą Petrą aukščiausią savo Bažnyčios galvą kaip tik po to, kai jis išpažino Jį Dievo Sūnumi, sakydamas, kad ne kas kitas kaip pats Dievas Tėvas, kuris vienintelis pažįsta savo Sūnų (Mat. 11, 25-27), Petruį apreiškė, kas Jis yra (Mat. 16, 16-18). Palyginime apie vynuogyno išnuomuotojus Jis leido fariziejams suprasti, kad Jis pats yra vynuogyno savininko. Dievo Tėvo, tikrasis Sūnus, kurį jie kėsinosi užmušti (Mork. 12, 1-12). Pagaliau, tam palyginimui jau tampant realybe Sinedriono salėje, tragiškiausiai suvaidintam teismo farse, po liudininkų susikompromituojančių kalbų, liudijančių kaltinamojo nekaltumą, vyriausias kunigas ir teisėjas Kaifas, radęs vienintelę išeitį savo neapykantos kėslams, paklausė: "Ar tu Kristus, palaimintojo Dievo Sūnus?" Paklaustasis aiškiai atsakė: "Aš esu" (Mork. 14, 61-62; plg. Mat. 26, 64; Luk. 22, 70). Ar reikia dar aiškesnio pasisakymo? Jo atsakymas buvo palaikytas savęs lyginimu Dievui, ir todėl piktžodžiavimu prieš Dievą (ten pat; plg. Jon. 10, 33). Vien dėl to visi jį pasmerkė: "Vertas mirties!" Tai istorinis faktas: Jis buvo pasmerktas mirti kaip tik dėl to, kad sakėsi esąs Dievo Sūnumi, ir savo mirtimi paliudijo tą tiesą, kaip kad daugelis Jo sekėjų vėliau savo gyvybės atidavimu tvirtino savo tikėjimą, kad Jis yra Dievas.

— Bet "jis laikė dangaus ir žemės

Jakob Raschauer (1443)
Marija su Kūdikiu (detalė)

Išgirdė ar perskaitę žodi “gotika”, labai dažnai pagalvojame, kad jis yra tik tam tikro architektūros laikotarpio pavadinimas. Tačiau tas gražusis viduramžių meno stilius taip pat apima skulptūrą, tapybą ir vitražus.

Šis “L. L.” numeris iliustruotas gotikos skulptūromis, kurios parodo tu laiku menininku nepaprastą meistriškumą. Jose taip pat matyti jų autorių, kurių vardai dažniausiai nežinomi, gilus religingumas ir meilė žmogui. Gotikos skulptūroje pamažu ryškėja žmogus: jis studijuojamas ir jo vaidmuo mene labiau pabrėžiamas. Kaip ir visos to laiko meno šakos, gotiška skulptūra yra labai grakšti, dekbratyvi ir pilna mistiškos nuotaikos.

Viešpatį savo Dievu ir Tėvu, didesniu už save... Tas asmuo, kuris jaučia, meldžiasi, veikia, kovoja, yra žmogus bei jungiasi su kitais žmonėmis ir savo santykiuose su Dievu,” — įsiterpė A. Hamack.⁸⁾

— Pilnai su jumis sutinku, kad Jėzus yra žmogus, atsakė mokytinis. — Jis buvo vienas iš mūsų, kuris valgė, kalbėjo, meldėsi, dirbo ir gyveno, kaip gyvena kiekvienas žmogus. Tačiau to istoriniai tikro žmogaus autentiškose biografijose randame Jo paties tvirtinimus žodžiu bei elgesiu, kad Jis yra

Dievo Sūnus. Todėl tų tvirtinimų šviesoje Jo prisipažinimas, kad Tėvas yra didesnis už Jį (Jon. 14, 28), tinka Jam kaip žmogui, bet Jo dieviško sūniškumo nepaneigia.

— Bet gal jis jautėsi tik žmogumi, Dievo išūnytu, — sudvejojo D. A. Froevig.⁹⁾

— Savo vardu atleisti nuodėmes, savo autoritetu skelbti dieviškus įstatymus bei vadintis Dievo garbei pašvęstos dienos Viešpačiu, tegali tas, kuris jaučiasi tikruoju Dievo Sūnumi. Dievo adoptuotas žmogus savo pri-

gimtimi lieka žmogus ir todėl atleistų nuodėmės bei skelbtų įstatymus tik Dievo vardu, ne savo, ir iš viso nedrįstų lygintis Subatos Viešpačiui, nes tik vienas Dievas vertas pagarbinimo. Pagaliau, prašau išigilinti į šituos Jo žodžius: "kaip Tėvas turi gyvenimą pats savyje, taip Jis davė ir Sūnui turėti gyvenimą pačiam savyje" (Jon. 5, 26); "kaip pažįsta mane Tėvas, ir aš pažįstu Tėvą" (Jon. 10, 15); "ir nė vienas nepažįsta Sūnaus, kaip tik Tėvas; taip pat ir Tėvo niekas nepažįsta, kaip tik Sūnus" (Mat. 11, 27);¹⁰ "mano Tėvas veikia iki šiolei, ir aš veikiu" (Jon. 5, 17). Šiais žodžiais Jis tvirtino esąs lygus Dievui, savo Tėvui, gyvenime, pažinime ir veikime, vienu žodžiu — būtyje, t. y. turįs dievišką prigimtį kaip ir Jo Tėvas. "Aš ir Tėvas esame vienas" (Jon. 10, 30). Tai įrodo, kad Jėzus save laikė ne vien Mesiju, ne adoptuotu, bet tikruoju Dievo Sūnumi.

Valandėlę salėje viešpatavo visiška tyla. Tik po to...

— Tik nesveiko proto arba apgavikas gali pats save laikyti Dievu, — iškošė pro dantis kažkas iš tamsios salės gilumos.¹³)

Mokytinis sujudo, lyg patsai įžeistas. Užgautas buvo tas, kurį labiau negu save mylėjo. Iki šiol rimtai ramus jo veidas apsiniaukė ir akys ėmė blykčioti pykčio žaibais:

— Tik iš tamsaus pakampio tegali tokie žodžiai šliaužti. Tik paslapčia ir atbula ranka toks purvas drebiamas vien to, kurs sąžinėj pats žino, norįs suteršti nekaltą vardą, susigėdęs, kad jo paties galva pagimdė tokią mintį... Nesveiko proto?! Nesveiko proto tas, kurs savo moksle ne tik kad nieko prieštaraujančio nemokė, bet tiek originalių, geniališkų, iki šiol nežinomų idėjų, idealų, tarpusavėj harmonijų supintų, skelbė? Nesveiko proto tas,

kuris ne tik kad nė vienos padrikusios minties neištarė, bet amžinai gyvas idėjas tokia kasdieniška, visiems suprantama kalba, išreiškė? Kaip gali būti nesveiko proto tas, kuris savo asmenybės magnetizmu mokėjo ir pavienius ir minias be jokio pataikavimo — net aiškiai prieš jų ydas pasisakęs — prie savęs patraukti? Tokia minčių, kalbos ir socialinio jausmo inteligencija, tai ne nesveiko proto, bet genialaus ir psichiniai tobulo žmogaus ženklas!

Audringumu prisisunkę pirmieji žodžiai nuaidėjo, palikę visiems gilų įspūdį. Niekas jam daugiau nebekliudė kalbėti. Bet kaip stipriai užgauta smuiko styga, pirma skardžiai suskambėjusi, pamažu ima rimti ir švelnėti, taip ir mokytinio kalba po audringo prasiveržimo aprimo ir toliau kartojo tik tai, ką širdis nesudrumstoj ramybėj buvo apmąsčiusi:

— Juk jis neprarado proto lygsvaros net didžiausiuose fiziniuose ir psichiniuose skausmuose: priešų persekiojamas, draugų apleistas, karčios kančios suspaustas, paliko kantrus, ramus, atlaidus, draugiškas, atjaunčiantis kitus. Bet asmens protingumas geriausiai matomas jo tikslo turėjime. Tas neprotingas, kas per visą gyvenimą klaidžioja be tikslo; kas, viena paėmęs, meta, nes nežino, kam paėmė, kad kitą pradėjęs, jį neužbaigęs, paliktų, nes nepagalvojo, kam pradėjo. Ir kiekvieno paprasto žmogaus gyvenimas, nors nėra visai betikslis, yra pilnas greit užsidegančių, bet greit ir užgėstančių, akimirksnių tikslėlių, be vieno didžio, visą gyvenimą ir kiekvieną jo momentą apimančio tikslo, kuris sukauptų visą jo turimą energiją ir, iššaukęs naujų jėgų, visą žmogaus asmenybę vestų prie vieno siekio. Niekas savo gyvenime neturėjo

tokio didingo ir aiškaus tikslo kaip Jėzus. Jau dvylikmetis Jis sakė: "Argi jūs nežinojote, kad man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo" (Luk. 2, 49)? Viešame gyvenime dažnai kartojo: "Nemanykite, būk aš atėjęs Įstatymo ar pranašų panaikinti; ne panaikinti aš atėjau, bet įvykdyti" (Mat. 5, 17); "aš atėjau ne teisiųjų šaukti, bet nusidėjėlių" (Mat. 9, 13); "žmogaus Sūnus atėjo ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę" (Luk. 19, 10); "žmogaus Sūnus atėjo, ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir atiduoti savo gyvybės daugeliui atpirkti" (Mat. 20, 28). Mintis apie Jo Tėvo valios išpildymą įvairiuose aspektuose ir skirtingose gyvenimo aplinkybėse buvo visada prieš Jo akis, gaivinanti ir stiprinanti Jį tarsi valgis (Jon. 4, 32), — Jo gyvenimo kelrodis iki pat paskutinio kraujo lašo išliejimo. Tokio aiškaus tikslo turėjimas yra nepaprasto protingumo pažymys. Ir kaip galima išdrįsti jį vadinti apgaviku? Ne tik draugai bet ir priešai negalėjo pastebėti nuodėmės Jo darbuose nei neteisybės žodžiuose, nors jų gabiausieji, fariziejai, ypač pasižymėjo pastabumu atrasti net krislą kito akyse. Kiti — Pilotas (Luk. 23, 4), jo žmona Klaudija Prokula (Mat. 27, 19), pasmerktasis latras (Luk. 23, 41) — pripažino Jėzaus nekalumą. Pats išdavikas Judas, trejus metus išbuvęs Jo artimoj draugystėj, tarė: "Išdaviau nekalną kraują" (Mat. 27, 4). Teisingai Nazarietis ne vien savo bendralaikiams, bet ir visiems visų laikų žmonėms pasakė: "Kas iš jūsų gali įrodyti manyje nuodėmę" (Jon. 8, 46)? Niekas negalėjo įrodyti ir niekas negalės. Jau klasikinės kultūros išminčiai giliai jautė, kad silpnam žmogui neįmanoma nenusidėti. "Mes visi prasižengėme, vieni sunkiau, kiti lengviau, ir ne tik praeityje nusikaltome,

bet ir ateityje nusikalsime iki pačios laiko pabaigos", pasakė Seneka,¹²⁾ Tad, jei Nazariečio asmenyje nėra nuodėmės, ar nepritaikintini jam Libanijaus žodžiai: "Nenusidėti yra dieviška ir būdinga vien tik Dievui"?¹³⁾

— Tačiau, — tęsė mokytinis, — Jėzaus biografija atskleidžia ne tik Jo benuodėmingumą, bet ir moralinį bei psichinį tobulumą, atsispindintį simetriškai viena kitą papildančių dorybių bei charakterio bruožų derinyje: Jis stovi karališkai didingas, bet kartu ir nuolankus bei gerbiąs net tuos, kurie prarado savigarbą; savo asmenybės energija pavergia kitus, bet tik tam, kad juos išlaisvintų iš jų menkystės; ir vienatvė ir su kitais — ar tai minioj, ar mažam draugų būrely, ar pokalbyje tarp keturių akių — mokąs pagauti momento prasmę bei jį išnaudoti taip, kad visur Jis dominuoja kaip laiko viešpats; kovoja mirtiną kovą prieš nuodėmę, bet save aukoją už nusidėjėlius net iki mirties... Idealistas ir realistas... Veiklos ir kontempliacijos žmogus... Pilnas aiškių siekių, nepalaužiamo pasiryžimo, švelnaus džentelmeniškumo, neišsemiamos kantrybės, nuolatinių darbų versme trykstančio uolumo, švento rimtumo ir iš sielos gilumos sklindančios bei kitus užkrečiančios šviesios nuotaikos... Taurus ir romus, atviras ir draugiškas, teisus ir gailėstingas; širdimi, sklidina atjaučiančios ir pasiaukojančios meilės kietims... Visuose dalykuose žemės žmogus, tik nežemiškas toje aukščiausių dorybių harmonijoje. Nėra dorybės nei gero charakterio bruožo, kurio nereikėtų priskirti Evangelijose atvaizduotam Jėzaus asmeniui, ir tai pačiame aukščiausiam laipsnyje. Tame Jis yra vienintelis visoje žmonijos istorijoje, nes visi kiti, net didžios asmenybės, dėl žmogiško ribotumo nei to-

kio visuotino charakterio derinio nei tokio dorybių aukščio nepasiekė. Iš kur tas jo benuodėmingumas, iš kur ta neaprepiama intelektualinė persvara? Ta mįslė nesukomplikuojama, ji išsprendžiama prisipažinimu, kad Jis yra Dievo Sūnus. Ir kas gi kitas galėtų pasakyti, jei ne Jis pats, kurs jautė, iš kur ta proto šviesa, ta valios jėga, tas moralinis taurumas? Jau vien dėl Jo tyro ir tobulo gyvenimo turime sutikti, kad Jis teisybę sako.

¹⁾Žr. Jon. 10, 31-36: „žydai pasiėmė akmenų, kad Jį (Jėzų) užmuštų. Jėzus jiems atsakė: Aš jums parodžiau daug gerų darbų iš savo Tėvo; už kurį iš jų jūs norite užmušti mane akmenimis? Žydai jam atsakė: Ne dėl gero darbo mes tave mušame, bet dėl piktžodžiavimo ir kad tu, būdamas žmogus, pats dediesi Dievu. Jėzus jiems atsakė: ...ar dera jums sakyti tam, kurį Tėvas pašventino ir siuntė į pasaulį: Tu piktžodžiauji, dėl to, kad aš pasakiau: Aš Dievo Sūnus?“

²⁾E. Renan, „Vie de Jesus“, Berlin, 1863, pp. 54, 173, 179-180.

³⁾A. Loisy, „L'Évangile et l'Eglise“, Paris, 1902.

⁴⁾A. Hamack, „Wesen des Christentums“, p. 91-92.

⁵⁾W. Bousset, „Kyrios Christos“. Jėzus vadino save žmogaus Sūnumi (Evangelijose — 81 kartą) ne vien parodyti, kad jis žmogus, bet Ir Mesijas (žr. Daniel. 7, 13-14).

⁶⁾Jon. 18, 11.

⁷⁾ Iš ten suminėtu įstatymų ne visi buvo paties Dievo duoti, bet užtenka ir vieno (pvz., nežudyk) parodyti, kad Jėzus savo autoritetą lygina Dievo autoritetui.

⁸⁾A. Harnack, loc. cit.

⁹⁾D. A. Froevig, „Das Sendungsbewusstsein Jesu und der Geist“, 1924.

¹⁰⁾Graikiškas veiksmažodis „epigignoskei“ išreiškia intymiausią pažinimą.

¹¹⁾ G. Lomer, pasirašęs Dr. de Loosten slapyvardžiu, „La folie de Jésus“ knygoje (1910-1912) teigė, kad Jėzus Sinedriono salėje išėjo iš proto.

¹²⁾Seneka, „De dementia“, IV, 12, 19.

¹³⁾Libanijus, „Eplstolae“, 154.

AR KANČIA BEPRASMĖ? (IV)

ALFONSAS GRAUSLYS

(Jausmai betarpės kančios akivaizdoje)

AU esame kalbėję apie kančios prasmę apskritai. Tad dabar paklauskime patys save, kaip reikia elgtis, kai mus asmeniškai paliečia konkreti kančia. Ką reikia daryti, kad kančia ne tik mūsų nesugniuždytų, bet dar padėtų asmenybei tobulinti? Klausimas yra labai praktiškas, nes juk kančia — tai peilis, kuriuo galima ir nusižudyti ir atsirišti duonos savo gyvybei palaikyti. Kaip tasai peilis bus panaudotas, priklauso nuo mūsų.

Kančiai į mūsų gyvenimą veržiantis, reikia pirmiausia pakelti akis į kiekvienos kančios tikrąjį vaistą — Dievą, nes Jo didybės akivaizdoje visa kita smulkėja ir blanksta. Kai prisimename, kas yra Dievas savyje ir mums Apreiškimo šviesoje, kai atsimename, kad, anot Evangelijos, Dievas laimimas tik aukos keliu ("siauras kelias" ir "ankšti vartai", kurie veda prie Dievo!), tada būtinai turi mummyse kilti mintis, kad nėra ir negali būti žmogaus gyvenime tokio kančios pini-

go, kuris būtų per aukštos vertės, kad tą Neišsemiamą Gėrybę užtektų apmokėti. Tad neveltui apaštalas sakė, kad "šio laiko kentėjimai negali lygintis su būsimąja garbe, kuri bus mumyse apreikšta" (Rom. 8, 18).

Jeigu dar prisiminsime, kad aukščiausias Dievo meilės įsakymas yra įvykdomas ir įrodomas tik darbais ir aukomis iš meilės, tada suprasime, kad mylėti Dievą, atmetant kančią dėl Jo, reiškia save apgaudinėti, nes tokiu būdu žmogus myli ne Dievą, o patį save. Pakėlus akis į Dievą kančios metu, nemaža paguoda gali virsti ir toji mintis, kad kiekvieną mūsų kentėjimą Jis žino ir kad nė vienas kentėjimas mūsų neprislegia be Jo leidimo. Tik prisiminkime Viešpaties žodžius: "Argi ne du žvirbliai parduodami už skatiką? Tačiau nė vienas jų nekrinta žemėn be jūsų Tėvo žinios. Net visi jūsų galvos plaukai yra suskaityti. Todėl nebijokite — jūs esate vertesni už daugelį žvirblių" (Mat. 10, 29-31). Kančia, kuri mus ar pasaulį sutinka, kartais mums yra nesuprantama, bet Dievas juk negali prileisti nieko, kas neturėtų prasmės. Kančia tikrai yra rykštė, bet ją laiko mūsų Tėvo ranka. Todėl jeigu norime, kad kančios ledas bent dalinai aptirptų, pastatykime jį dieviškos Saulės akivaizdon.

Kančiai mus palietus, reikia mesti žvilgsnį į Didžiausią Kenčiantįjį ant kryžiaus ir sugretinti savo kančią su Jo kančia. Taip elgtis ragina, kad ir kita proga, ištarti Šv. Rašto žodžiai: "O jūs visi, kurie praeinate keliu, stebėkite ir matykite, ar yra skausmas, kaip mano skausmas" (Raudos, 1, 12). Iš čia aiškėja kambary pakabinto kryžiaus prasmė. Kryžius duoda mums progos, patyrus kančią, tuojau pakelti į jį savo akis ir pajusti jam solidarumą bei artimumą. Kryžių ant sienos

kabiname, kad įstengtume lengviau savo kryžius pakelti, kad, Jo dievišką kantrybę matydami, galėtume "per kantrybę Jėzaus kančiose dalyvauti" (Šv. Benediktas). O be to, kas žino, ar iš kabančio ant mūsų sienos kryžiaus neateis ir mums tokios šviesios ir kančios metu stiprėjančios mintys, kurias yra pajutusias kilnios sielos. "Aš savo agonijoje galvojau apie tave, tiek kraujo lašų išliejau už tave. Argi neatsilyginsi už tą kraują ašaromis" (Pascal)? "Viešpatie, kuris sutikai tiek iškęsti, mylėdamas mane, ką aš pakeliu dėl Tavęs" (Šv. Teresė)? Ir vienas ir kitas tokį kvietimą aukotis ir kančią įjungti į savo gyvenimą pajuto, žiūrėdami į kryžių ir svarstydami Viešpaties kančią.

Kad ir geriausieji žmonės, t.y. šventieji, daug kentėjo, tai jau žinome. Bet, susidūrus mums asmeniškai su kančia, labai pravartu prisiminti, kaip jie savo kančią pakėlė. Tasai jų kentėjimo būdas kaip tik ir stebina mus savo heroiskumu ir kančios meile. Jie kentėjo tyliai, nesiskųsdami, kaip ir Išganytojas. Jie suprato, kad kai skundžiamasi, tai tada ne tiek kryžius nešamas, kiek tik velkamas. Šventiesiems kančia buvo beveik būtinybė. Jų jausmus būtų galima nusakyti vieno viduramžių mistiko žodžiais: "Aš negaliu priimti gyvenimo be kančios, kai matau Tave, Jėzau, žaizdomis apdengtą." Šventieji, galima sakyti, gyveno ant kryžiaus. Jie savo meilę Dievui matavo kentėjimų laipsniu. *Jiems kentėti reiškė tą patį, ką ir mylėti.* Jie buvo laimingi, kad nebuvo laimingi visų norima žemiška prasme. Jie net ieškojo kančios, kad įrodytų savo meilę Dievui.

Prancūzų katalikų rašytojas Leon Bloy († 1917), tartum Senojo Įstatymo Jobas, visą gyvenimą kančių persekio-

jamas, rašo tuos nuostabius, plačiai nuskambėjusius žodžius: "Į dangų įeinama ne rytoj, ne poryt, ne už dešimt metų, bet šiandien, kai esame neturtinigi ir nukryžiuoti."

Teisės profesorius, mokslininkas, Contardo Ferrini, miręs šio šimtmečio pradžioje, gretindamas kančią su nuodėme, išvengiama tik kančios kaina, taip meldėsi: "Viešpatie, verčiau pilnas kančios gyvenimas negu viena neleistino džiaugsmo valanda."

Prancūzė karmelite Švenč. Trejybės Elzbieta (†1906) kiekvieno naujai patirto skausmo proga bučiuodavo kryžių sakydama: "Dėkui. Nesu verta! Nesu verta, kad dangiškasis Tėvas taip elgtųsi su manimi, kaip su Jėzumi Kristumi." Todėl nenuostabu, kad Dievas jai pavertė skausmą džiaugsmu, kai ji galėjo sakyti: "Aš ragauju ir patiriu nežinomą džiaugsmą — kentėjimo džiaugsmą... Netikėjau, kad toks saldumas gali slėptis taurės dugne. Skausmas — tai pats didžiausias meilės įrodymas, kurį gali Dievas savo tvariniui duoti." Kančios norėti ir ją džiaugtis — tai Dievo meilės viršūnė, nes kai mylima, tai kančia jau nebe kančia.

Nenuostabu, kad ir šv. Ignacas Loyola savo Draugijos nariams mirties patalė kančios linkėjo: "Mano paskutinis noras yra, kad būtumėte persekiojami."

Asmeninę kančią gali padėti pakelti mintis apie krikščionio pašaukimą kančiai ir apie kančios apaštalavimą. Tokiu būdu mes kančią priimame ne kaip kokį netikėtą įvykį, bet kaip normalų reiškinių krikščionio gyvenime. O juk numatyta kančia yra ne tokia baisi negu netikėta. Nors jau šis klausimas kituose straipsniuose buvo paliestas, tačiau bus naudinga dar priminti originalią trapisto T. Mer-

ton mintį apie krikščionio pašaukimą kančiai. Anot jo, būti pakrikštytam yra tas pat, ką būti pašauktam kentėti. Juk per krikštą esame įskiepijami į Dievišką Vynmedį, o tasai Vynmedis, konkrečiau kalbant, yra kryžiaus medis. Kentėdami, tai yra dalyvaudami Kristaus kančioje, mes tartum vaisiai bręstame amžinam gyvenimui.

Mintis, kad žmogus kentėdamas nėra nenaudingas, kad jis savo kančia gali apaštalauti, dar labiau padeda kančią pakelti. Kaip Nukryžiuotasis milijonus širdžių yra sujaudinęs ir pakeitęs, taip ir kiekvienas žmogus, kantriai kenčiąs, savo kantrumu veikia kitus, juos palenkdamas susimąstyti, iš kur toji kantrybė. Kančia gali apaštalauti ir ta prasme, kad ją galima aukoti už kitų nuodėmes ir atsivertimą. Apie tai galvodamas, šv. Pranciškus Salezietis beveik paradoksiškai tvirtina, kad "kentėti — tai beveik vienintelis geras darbas, kurį mes šioje žemėje galime atlikti, ir kantrybės uncija daugiau yra verta negu veikimo svaras." Tą pat tvirtina ir E. Leseur: "Kentėjimas — tai aukštesnio veikimo forma." Ji prikalta prie lovos sunkios ligos ir aukodama savo kančią, plačiai apaštalavo ir savo netikintį vyrą atvertė, kuris, jai mirus, tapo vienuolis. Todėl jeigu kantraus ligonio mirties namiškiai laukia, yra lygiai tas pat, kaip pašalinti kryžių iš savo kambario.

Atrodo, kad mintis apie kančios panaudojimą kitų gerovei buvo gyva mūsų religingos tautos praeityje. Prisimenu, kaip mūsų religingosios moterys, kokį nors netikėtą fizinį skausmą patyrusios, tuojau čia pat balsu paauskodavo tą skausmą mirusių ir kenčiančių sielų naudai.

Tad reikia apsibrasti su ta mintimi, kad didžiai kančių daugumai nėra na-

tūralaus palengvinimo, vienintelis vaistas — tai jas iškentėti, atsiremiant į Dievą. Pasitikėti žmonių paguoda — tai save apgaudinėti, nes kančios dėka žmogus visada būdamas vienišas, pasidaro dar vienišesnis. O jeigu išimties keliu taip ir nebūtų, tai patys iš patyrimo žinome, kaip didelio skausmo akivaizdoje žmogaus žodžiai yra bejėgiai suraminti. Ir todėl, anot Šv. Rašto, kenčiančio Jobo draugai "per septynias paras nė vienas netarė nė žodžio, nes matė, kad skausmas buvo per didelis" (Jobo 2, 13).

Kito kančią pilnai suprasti neįmanoma, nes reikėtų pačiam ją kentėti ir jausti. Teisingai pastebi A. Maceina, kad "žmogus žmogaus paguosti negali; jis gali jį tik guosti." Ir dar galima pridėti, kad tik retas gali ir guosti, nes retas turi tokio takto ir sugeba rasti tokių žodžių, kurie tikrai guostų, o ne kenčiančio žaizdą neatsargiu palietimu dar labiau skaudintų.

Pagaliau, kančios valandoje mums reikia, kaip Kristui Alyvų darže, maldos. "Kad širdį tau skausmas kaip peiliais suspaus, skubėk prie galingos maldos: ramiau tau krūtinė vaitos" (Maironis). Bet maldoje reikia ne tiek susiraminimo ieškoti, kiek, anot vienos šventos sielos, "prašyti, kad mylėtume Kristaus kančią, po to apskritai kančią ir pagaliau mūsų asmenišką kančią." Tad ar nebūtų prasmingiau kenčiant ne melstis, kad kančia būtų pašalinta, bet prašyti, kad išigytytume daugiau meilės, kuri padeda Dievo valią kančios pavidalu pakelti. "Kad Dievas man duotų jėgų ir kad Jis paliktų man mano skausmą" (L. Veuilot). Štai teisingas ir energingas krikščionio nusistatymas kančios akivaizdoje!

Baigdami šių straipsnių seriją, vėl pabrėžiame, kad norėjome padėti

įprasminti ypač neišvengiamą kančią. Išvengiamų kančių turime teisę ir pareigą vengti. Todėl jei kas sirgdamas nesigydo, nusikalsta ir prisideda prie savižudybės. Kai kas piktinasi, kai aukšto dvasingumo asmenys rūpinasi prailginti savo gyvenimą. Bet toks piktinimasis yra visai nepagrįstas jau ir dėl to, kad kuo dvasingesnis asmuo, tuo labiau jis supranta sunkią atsakomybę prieš Dievą už savo gyvenimą ir tuo labiau jis nori savo gyvenimą prailginti, tikėdamasis išgyti daugiau nuopelnų savo gerais darbais ir atgaila. Taigi, mes, tikintieji, nesame "doloristai", kaip vienas asmuo spaudoje mus pavadino, nes mes negarbiname kančios dėl kančios, bet garbiname Dievo valią, kuri ir kančioje pasireikšdama, mus veda prie Dievo.

Silpnėjant tikėjimui, kančia žmogui tampa vis labiau nepakeliama, vis tragiškiau jis ją atjaučia ir pergyvena. Tai patvirtina žymiai didesnis savižudybių nuosimtis netikinčiųjų žmonių tarpe negu tikinčiųjų. Ar tasai faktas neverčia giliai susimąstyti ir įsidėmėti, kad ir nekrikščionio, bet krikščionišką dvasią atitinkančius indų religinio filosofo Ramakrishna žodžius: "Dievas yra visuose žmonėse, bet *ne visi žmonės yra Dievuje — štai kodėl jie kenčia.*"

Paprastai nereikės gailėtis ar nemalonumų turėti, jei, kitą teisindamas, per daug pasakysi ar apsiriksi, bet labai dažnai teks gailėtis, jei per daug pasakysi ar apsiriksi, kitą kaltindamas ir smerkdamas.

KALĖDŲ NAKTIS

SONĖ TOMARIENĖ

Kur tik žiūri, kur tik žvelgi —
Visur šviesa, žerėjimas.
Aukštybėj žvaigždės, o sniege —
Žvaigždžių atsispindėjimas.

Ką tik girdi, kur tik klausai —
Vis giesmės, džiaugsmo gaidos.
Ir sugaudė širdy balsai —
Dangaus linksmasis aidas.

Suklupo žemė ir naktis
Palei žvaigždžių altorių.
Nurimo ieškanti mintis —
Pabusti nebenoriu.

Pabust nebnoriu niekados
Iš tų šviesiųjų burtu.
Dvasia giedoti nenustos
Giesmių, džiaugsmo sukurtų.

Angelų giesmė
Michael Parker

UŽGIMIMO ŽVAIGŽDĖS SPINDULIUOS

B a l y s A u g i n a s

Čia šviesūs langai nuo putojančio džiaugsmo ir žvakių,
Čia šypsosi auksas — ir ledo asfaltu nučiuožia Kalėdos —
O ten, po beržais, supas Tyliąją Naktį giesmė, lyg plaštakė,
Prie slenksčio apleisto sušalusios eglės, mūs laukdamos, miega.
Į širdi sudūžta Didžiosios Vilties atvilnių aidai
Ir kviečia pūkuotais laukais į Namus nušarmotus nubrist,
Ten skamba ir šaukia senolių ranka įsiūbuoti Varpai,
Ir miršta sudegęs kalėdinio džiaugsmo skaidrus Žiburys.

KRIKŠČIONYBĖS KELIAS LIETUVON ZENONAS IVINSKIS

IX. Karaliaus Mindaugo krikšto atnaujinimas Vilniuje

LIETUVOS kunigaikščiui, Vilniaus valdovui, pagoniui Algirdaičiui Jogailai teko didelė garbė tapti kaimyninės karalystės karalium. Kriavos aktas, surašytas 1385 m. rugpiūčio 15 d. Kriavos pilyje, kur lygiai prieš trejus metus buvo žuves Kęstutis, parodo, jog ir vienoje ir kitoje pusėje veikė realūs ir politiškai apgalvoti išskaičiavimai. Ir Lenkija ir Lietuva tikėjosi sau naudos, kai dvi valstybės bus sujungtos po vienu skeptru. Būsimam karaliui Jogailai buvo nesvarbu, kurią valstybę prie kurios jis prijungs, nes jam tada jau buvo aišku, kad vis tiek jis galės valdyti abidvi.

Kriavos aktas sudaro Rytų Europos istorijoje labai svarbų posūkį ne tik politiniu, bet ir kultūriniu bei religiniu atžvilgiu. Tokiu reikšmingu momentu, kai Didžioji Lietuvos Kunigaikštija vėl savo oficialų veidą nukreipė į Vakarų, atsirado patogi proga ramiu būdu galutinai apsikrikštyti. Nors pagonybė dar tebebuvo tvirtai įaugusi tautos masėse, tačiau ir Jogailai ir Vytautui buvo aišku, kaip politinio gyvenimo faktai rodė, kad ji buvo jau tikras anachronizmas, atgyvenusi liekana, turinti priklausyti jau praeičiai. Lietuvių tauta ir taip jau buvo per daug pavėlavusi priimti krikščionių tikėjimą. Nors Algirdas ir Kęstutis dar mirė pagonių tikėjime ir abu buvo sudeginti ant laužo pagonių papročiais, tačiau jūdvių sūnūs Jogaila ir Vytautas turėjo jau kitaip galvoti, ypač kai nau-

jasis tikėjimas veržėsi pro visus plyšius. Naujai generacijai dažnai turėjo kilti abejojimų, ar beišsilaikys pagonybė, ar nevertėtų priimti tą tikėjimą, kurį išpažino visos aplinkinės tautos.

Jogailai tapus didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu, tuoj buvo peržiūrėtas Vilniaus dvaro archyvas, perskaityti popiežių, Vokietijos imperatorių ir krikščionių kunigaikščių laišakai ir atsisaukimai, kuriais lietuvių tauta buvo raginama priimti krikščionių tikėjimą. Jogaila tuoj išsiuntė savo brolių Skirgailą į Vakarų. Jis turėjo aplankyti ne tik Ordino vyriausiąjį magistrą ir imperatorių, bet buvo pasiryžęs nuvykti ir pas popiežių. Istorikai aiškina, kad Jogaila ieškojo būdų išsivaduoti iš susidariusios padėties, iš nuolatinio pavojaus, kylančio iš to fakto, kad lietuviai buvo pagonys. Tad Jogaila norėjo susiartinti su Vakarais ir iš - ten gauti lotyniško kryžiaus ženklą. Galimas dalykas, kad Jogaila į krikštą žiūrėjo kaip į politinę būtinybę, kaip į tinkamiausią priemonę Vakaruose laimėti draugų ir Apaštalų Sosto bei imperatoriaus palankumą.

Kad Jogaila ieškojo naujų kelių išeiti iš Lietuvą labai varginančių karų su kryžiuočiais, rodo ir 1382 metų Dubysos sutartis, kuria didysis Lietuvos kunigaikštis buvo pasižadėjęs krikštytis, užleisdamas ordinui Žemaičių kraštą iki Dubysos. Tačiau Jogaila kryžiuočiams Žemaičių neatidavė ir krikštui priimti rado kitokią, ne taip pavojingą būdą.

Toji su politiniu Kriavos aktu surišta proga atnaujinti Mindaugo krikštą

Lietuvos jaunosios kartos kunigaikščiams negalėjo būti nepatogi, juo labiau, kad ji buvo ir laiko aplinkybėmis vienintelė, o krikštas buvo būtinas. Juk ordino kardu nešamas kryžius būtų reiškęs, jeigu ne galą Lietuvos valstybinei nepriklausomybei, tai bent vakarinės Lietuvos atitekimą kryžiuočiams. Jau pačioje Lietuvos valstybės pradžioje, kai Mindaugas priėmė krikštą iš Livonijos kryžiuočių, jie buvo išsiderėję iš Mindaugo kai kurias Žemaičių sritis. O paskui, radę kelią į naujakrikščio Mindaugo dvarą, mums nežinomomis priemonėmis, gal terorizuodami ar ką nors žadėdami, išviliojo dar daugiau. Žinome, kad kryžiuočių rankose atsirado Mindaugo vardu duoti dokumentai ne tik į Žemaičius, bet ir į visą jo valstybę. Iš kryžiuočių Lietuvos kunigaikščiams priėmus krikštą, ne tik abi ordino dalys būtų susijungusios, bet galinga ordino valstybė Baltijos pakraštyje būtų tvirtai įsiskverbusi į Lietuvos plotą. Vadinasi, kryžiuočių krikštas būtų reiškęs didelį pavojų lietuvių tautai.

Buvo dar labai artimas kelias į rytus, nes rusų stačiatikių Lietuvos valstybėje buvo žymiai daugiau negu pagonių lietuvių. Bet, priimdama rytų apeigų krikštą, Lietuva ne tik būtų nutraukusi ryšius su Vakarų kultūra, kurios svarbiausia jungianti grandinė buvo lotyniškas krikštas, bet būtų pamažu surusėjusi. Ypač tai galima teigti, žvelgiant iš XIX-jo amžiaus antrosios pusės, kai prasidėjo rusinimo epidemija. Aišku, kad Muravjovo gadyneje lietuvių liaudies mases nuo brukamos pravoslavijos, reiškiančios rusifikaciją, daugiausia gelbėjo tik Romos krikštas.

Tad nei ordinas nei stačiatikiai negalėjo būti pašaukti Lietuvos misisionieriais. Tik Jogailai išeinant užkuriais

Lenkijon, nors ir politinių aplinkybių dėka, tapo nenumatytai greitai išspręstas Lietuvos krikšto klausimas.

1386 m. Jogaila pradėjo konkrečiai vykdyti Kriavos akto pažadus. Šv. Stanislovo katedroje Krokuvoje jis apsikrikštijo su savo broliais, daugybe kunigaikščių ir bajorų. Tada viešai prie lotyniško krikšto apeigų prisijungė ir Vytautas, kuris jau 1383 m. vokiečių ordino buvo krikštytas, bet atrodo, kad porą metų laikėsi stačiatikybės. Iškilmingas kunigaikščių ir jų palydovų krikštas Krokuvoje buvo lyg tikro lietuvių tautos krikšto įžanga.

Daug svarbesnis ir labai didelės istorinės reikšmės įvykis lygiai po metų buvo Vilniuje. Nors Mindaugo įvestos krikščionybės niekas formaliai nebuvo sunaikinęs, tačiau pagal Kriavos dokumentą, kuris tapo kertinis akmuo tolimesniems Lietuvos ir Lenkijos tarpusavio santykiams, visa lietuvių tauta bent oficialiai turėjo būti iš naujo pakrikštyta. Tai buvo labai svarbu prisiminus, kad kryžiuočiai stengėsi ne tik sutrukdyti Jogailos išvykimą į Lenkiją karūnuotis, bet jie taip pat visam pasauliui skelbė, kad krikščioniška Lenkijos valstybė susidedanti su pagonimis. Ano meto pažiūromis bendravimas su pagonimis buvo laikomas nuodėme. Pagonis buvo laikomas visokių nedorybių šaltiniu, velnio karalystės atstovu, savo bloga valia ir nedoru noru pasiliekęs stabmeldybėje. Prieš tokius priekaištus buvo galima sėkmingai kovoti, tik skubiai imantis krikšto. Todėl nedelsdamas, vos metams praėjus nuo savo paties krikšto,

1387 metų pradžioje Jogaila atvyko su Lenkijos dvasiškių būriu į Lietuvos sostinę. Skubus krikštas Gedimino mieste turėjo simbolizuoti visos tautos krikštą, kurį vėliau energingai plėtė Jogaila ir Vytautas.

AU teko susipažinti su nelygstamos žmogaus vertybės pripažinimu, su socialiniu teisingumu ir socialine meile — pagrindiniais bendruomeninio gyvenimo dėsniais ("L. L." 207 p.). Ši kartą pakalbėsime apie kitą katalikų socialinės doktrinos principą — solidarumą, kuris kyla taip pat iš tos pačios socialinės žmogaus prigimties.

Solidarumas yra vieno stojimas už visus ir visų už vieną. Solidarumo pavyzdžiu yra statomas bičių avilys. Kiekviena bitelė dirbuoja savo avilio naudai ir jį gina, nors įgylimas dažniausiai jai pačiai gyvybę atima. Kitas pavyzdys yra šeima. Šeimos nariai dalinasi vieni su kitais savo laime ir nelaime, savo turtais ir rūpesčiais. Panašiai yra ir su žmonių bendruomene, ta didžiule socialine šeima, susidedančia iš daugelio žmonių, šeimų ir grupių. Ji puikiai gyvuoja, jei kiekvienas narys gerai atlieka savo uždavinį, jei kiekviena grupė rūpinasi bendrąja gerove ir nė viena grupė netampa kitų nuskriausta. Taigi, *solidarumas yra žmogaus ir grupių nusiteikimas rūpintis visais ir bendrąja gerove bei bendruomenės rūpestis kiekvienu savo nariu ir kiekviena grupe.*

Už ar prieš žmonių gerovę?

Bendruomenei reikia žemdirbių, kurie parūpintų maisto produktų ir žaliavų. Reikia ir pramonės, kuri žaliavas perdirbtų ir pagamintų reikalingų įrankių, mašinų ir kitokių reikmenų. Reikia ir prekybininkų, kurie tarpinkautų tarp žemės ūkio ir pramonės, tarp gamintojų ir vartotojų. Vieni žmo-

nės turi vienokius, kiti kitokius talentus. Techninis gamybos procesas reikalauja gerai paruoštų specialistų, daug mašinų ir kitokių priemonių. Moderni žemės ūkio ir pramonės gamyba reikalinga didelių medžiaginių ir piniginių išteklių, kad pigiai galėtų pagaminti masinio vartojimo gaminių. Taip visai natūraliai susidaro bendruomenėje įvairios grupės ir luomai, kyla pinigų, darbdavių ir darbininkų klasės.

Todėl santykių aštrinimas tarp žemės ūkio ir pramonės bei prekybos, tarp kaimo ir miesto, tarp mokytų ir nemokytų, tarp darbdavių ir darbininkų eina galų gale prieš tų pačių žmonių gerovę. Socialistų, sindikalistų ir įvairaus plauko partijų skelbiama klasių kova yra savanaudiškumas arba bent trumparegė politika, nors nekartą iššaukta skurdo, neapykantos ir dešimtmečiais besitęsiančių socialinių skriaudų. O komunistų darbininko vardu vedama akcija darbdavių ir kapitalistų klasės išnaikinimui yra beprasmiška ir tik priedanga valdžios paėmimui į savo rankas. Todėl popiežiai savo socialinėse enciklikose arba viešuosiuose laiškuose klasių kovą yra pasmerkę iškalbingais žodžiais ir iškėlę visų grupių ir klasių solidarumo reikalą.

Krikščionims solidarumas įgauna naują pobūdį. Visi tikintieji juk sudaro vieną didžiulę Dievo vaikų šeimą. Jie visi yra atpirkti Jo Sūnaus krauju ir skirti amžinai laimei. Visi juk esame Kristaus broliai bei seserys ir sudarome paslaptinę Kristaus kūną. To mistinio Kristaus kūno narių priklausomumas vienas nuo kito yra toks di-

delis, jog pats Kristus tvirtina: "Aš buvau alkanas, ir jūs mane pavalgydino te. Buvau nuogas, ir jūs mane pridengėte ... Ką padarėte vienam iš šių mažiausių, man padarėte!" Todėl Kristus liepia ta pačia meile, kuria mylime Dievą, mylėti ir savo artimą. Kristus siekė sukurti taikią socialinę santvarką, paremtą meile, broliškumu ir vienybe.

Solidarumo reikalavimai

Be abejo, tarp įvairių ekonomiškų grupių, tarp darbdavių ir darbininkų kilo ir kils sunkumų ir interesų priešingumų. Todėl yra visai nuoseklu, kad darbininkai sindikatais, o darbdaviai savo sąjungomis gintų savuosius reikalus. Tačiau yra didelis moderniosios visuomenės netobulumas, kad joje labai trūksta organizacinių formų savitarpio pagalbos ir bendrųjų reikalų tvarkymui. Mes turime labai daug įvairių draugijų ginti savo teisėms, bet labai maža pastoviai veikiančių sambūrių solidarumui vykdyti. Tik labai palengva brėkšta solidarumo sąmonė darbininkų sindikatuose ir atsakingumo sąžinė už savo tarnautojus darbdavių sąjungose. Tik iš lėto pradedama fabrikuose kurti institucijas, kur darbo ir kapitalo bendradarbiavimas gauna pastovią išraišką. Stiprėja ir "žmoniškų santykių" sąjūdis darbdavių ir aukštųjų įmonių pareigūnų tarpe.

Taip pat ir pramonininkų bei prekybininkų tarpe solidarumo dvasia turi švelninti nepažabotą ūkinę konkurenciją, pridarančią tiek žalos krašto ūkiui. Kiekvienas pramonininkas ar prekybininkas yra ūkinės bendruomenės narys ir turi teisę gyventi iš savo užsiėmimo, tarnaudamas visuomenės labui. Solidarumo dvasioje turi būti mokami ir uždedami įvairūs mokesčiai, kad ir nuo įplaukų, nuosavybės.

paveldėjimo ar liuksusinių dalykų. Nebe kitų pagalbos susikraunamas šis turtas, o Dievas sutvėrė žemę visiems žmonėms! Taip pat progresyviai vis didėję mokesčiai savo pagrinde yra teisėti, kaip ir šeimos priedo, nedarbo fondo ar ligonių kasos įnašai. Solidarumas skatina paskolas ir pašalpas nukentėjusioms sritims, atsilikusioms ūkio šakoms, krizėn patekusioms ūkinėms grupėms ir net nelaimės ištiktoms kitoms tautoms ar ūkiškai atsilikusioms šalims.

Atrodo, kad iš buvusių priešų vokiečiai tapo amerikiečių draugais labiausiai dėl Amerikos krikščionių solidarios pagalbos ir Marshall plano. O veiklaus solidarumo stoka stumia liaudies mases į nepasitenkinimą bei neapykantą, į komunistinių bei fašistinių diktatūrų glėbį ir nustato Afrikos bei Azijos tautas prieš Vakarų.

Gyvenimo praktikoje ...

Nuo Prancūzų revoliucijos laikų (1791) daug kalbama apie visų lygybę ir visos liaudies solidarumą. Demokratija išnešiojo brolybės ir laisvės vėliavą po visus kraštus. Socialistai, komunistai ir sindikalistai skelbia darbininkų klasės solidarumą. Įvairūs sąjūdžiai ir partijos skelbia visų piliečių solidarumą laimės ir nelaimės atvejais. Tačiau gyvenimo praktikoje to solidarumo nematyti. Pasiekę valdžią, partijų vadai su savo artimaisiais tunka ir turtėja. Socialistų vadai tampa sotūs, ramūs buržujai. Sindikatų vadovai, skelbdami mėnesiais besitęsiančius streikus, priverčia darbininkų šeimas kęsti alkį, o patys dažniausiai gerai gyvena. Komunistų partijos vadai Rusijoje turi net liuksusines krautuves, į kurias eiliniam skurdžiam darbininkui net įeiti neįmanoma. Ir kai ūkinių krizių metu dideli darbininkų skaičiai

Trys karaliai

Meister von Refermarkt

lieka be darbo ir be pajamų, tai ar tie demokratai, jausdami solidarumą su alkstančiomis darbininkų šeimomis, parūpina jiems darbo? Ir gausios komunistų celės gal paremia juos iš savo kišenės?

Taigi, šitokio solidarumo neužtenka, norint sukurti tikrai žmonišką ūkinę ir socialinę santvarką. Jis remiasi tik bendrais klasės ar partijos interesais. Tai tas pats savanaudiškumas — partijos, klasės ar tautos egoizmas. Ir vilkai padeda vieni kitiems, drauge avis medžiodami... Reikia kitokio solidarumo, tikrojo, krikščioniško solidarumo. Kristus jį pavadino artimo meile. Kristus davė žmonijai naują artimo

meilės įsakymą: "Mylėkite artimą, kaip patys save! Mylėkite vienas kitą, kaip aš jus mylėjau! Darykite gera savo priešams!" Tokia meilė nuginkluoja priešą ir sutaiko besiginčijančius.

Apie solidarumą mėgstama daug kalbėti. Teisingumo dažnai galima išreikalauti teismais, policija, streikais, kruvinomis revoliucijomis ir karais. Tačiau visuomenėje santaiką išlaikyti, susikirtimus pašalinti, vieną grupę su kita sutaisyti gali tik krikščioniškasis solidarumas. Tik krikščioniškoji Dievo ir artimo meilė paskatina daryti artimui gera ir nebijoti aukų dėl jo gėrovės. Šitokią solidarumą skelbti ir vykdyti yra kiekvieno kataliko pareiga.

PIJUS XII - RELIGINIO ATGIMIMO ŠAUKLYS

* *

KUN. A. STEIGVILA

PALIO 9 dienos ankstyvų rytą Castelgandolfo bažnyčios varpai liūdnu ai-
du pranešė, jog mirė popiežius Pijus XII. Ši žinia greit pasklido po visą pa-
saulį. Iš visų pasaulio kraštų atėjo už-
uojautos telegramos. Tai liudija, kaip
brangi buvo Pijaus XII asmenybė vi-
sai žmonijai.

Verta tad kiek stabtelėti ir pažvelgti
į šios asmenybės svarbesnius bruožus,
į jos nuveiktus darbus. Neįmanoma
šio trumpo straipsnelio rėmuose duoti
pilną vaizdą, pasitenkinsime iškelda-
mi jo pastangas atnaujinti religinį gy-
venimą. Religiniam atgimimui Pijus
XII pašventė visą savo pontifikato lai-
ką. Kiekviena proga, kalbėdamas įvai-
rių tautų, įvairių luomų ir profesijų
žmonėms, jis stengėsi ne tik pamoky-
ti, paguosti, bet pakelti visų dvasią,
paraginti į pilnutinio kataliko gyveni-
mą. Vienu žodžiu, jis stengėsi pakelti
žmonių moralę.

Vien tik jo kalbų, pasakytų au-
diencijų metu, sudaro 20 tomų knygų,
nekalbant apie jo paties išleistus raš-
tus: enciklikas, aplinkraščius, laiškus
ir įvairius bažnytinius potvarkius. Pa-
minėsime tas enciklikas, kurios turi

didesnės svarbos. Pirmoje vietoje ten-
ka paminėti encikliką apie mistinį
Kristaus Kūną, išleistą dar karo metu
(1943. VI. 29). Tai ištisa religinio gyve-
nimo programa, kurioje Šv. Tėvas nu-
rodė krikščioniško šventumo kelią.
Kristus yra mistinio kūno galva, tikin-
tieji to kūno nariai. Visi kartu sudaro
Bažnyčią arba mistinį Kristaus kūną.
Vienintelis kelias į šventumą veda per
Kristų, visokio šventumo šaltinį, ir vie-
nybėje su mistinio kūno nariais — ti-
kinčiaisiais.

Kitoje enciklikoje "Mediator Dei"
Pijus XII nurodė svarbiausią priemonę
pasiekti krikščioniškam tobulumui —
tai gyvoji liturgija, kurios centre stovi
Šv. Mišių auka. Jis nurodė būdus,
kaip geriau, gyviau ir aktyviau daly-
vauti liturgijoje. Liturgija, pilnai supras-
ta ir išgyventa, pakelia žmonių širdis
ir protus aukštyn, apvalo nuo nuodė-
mių, duoda naujų jėgų gyvenimo ko-
vai ir pašventina visą žmogų.

Negana save pašventinti. Krikščio-
nio pareiga yra būti apaštalu: kitus
kelti ir vesti prie Kristaus. Šalia kuni-
gų, apaštalavimo darbą privalo atlikti
ir pasauliečiai. Iš to gimė "Katalikiš-
koji Akcija" Pijaus XI laikais, kurią

Dievas Tėvas. Meister von Mauer

atgaivino Pijus XII. Pereitų metų rudėnį Romoje įvykęs Pasauliečių Veikėjų Kongresas buvo Pijaus XII inspiruotas, jo aprobuotas ir laiminamas. Pagrindinėje kalboje jis davė pagrindines pasauliečių veikimo gaires, glaudžioje vienybėje su bažnytine hierarchija.

Tačiau prie didžiausių religinio atnaujinimo darbų tenka priskirti jo visai naują sąjūdį "Už Geresnį Pasaulį", kurį jis iššaukė prieš šešerius metus. Tai buvo istorinė 1952 metų vasario 10 diena, kai šventos atminties popiežius Romos vyskupijai paskelbė naujo sąjūdžio programą. Per šešerius metus spėjo šis sąjūdis apimti beveik visus Europos ir kai kuriuos užjūrio kraštus.

Tai buvo šauksmas, išeinąs iš skaudančios Tėvo širdies, matant katastrofišką pasaulio padėtį, nežiūrint tiek jo tėviškų pamokymų ir perspėjimų. Štai jo paties žodžiai: "Išgirskite šiandien atgimimo šauksmą iš jūsų Tėvo ir Ganytojo lūpų, kuris negali likti nebylys ir neveiklus, matydamas pasaulį nesąmoningai riedant pražūties keliu, kuris veda į kūnų ir sielų, į blogų ir gerų žmonių, į tautų ir visos civilizacijos pražūtį".

Jis nesustojo vien prie laiko blogybių, bet kartu šaukė visus geros valios žmones į visuotiną mobilizaciją už gėrio ir meilės įgyvendinimą pasaulyje. "Iam hora est de somno surgere", laikas jau keltis iš apsnūdimo, šaukė Pijus XII, "ne laikas diskutuoti, ieškoti naujų principų, naujų metodų ir tikslų; vieni ir kiti yra jau žinomi ir paskutinių popiežių pritaikyti praktiškam gyvenimui, laukia tik įvykdymo".

Roma neliko kurčia savo Ganytojo balsui. Buvo prarastos misijos, buvo perorganizuotas veikimas, įsteigtos naujos parapijos. Šis sąjūdis buvo Tėvo Lombardi ir jo padėjėjų paskleistas po visą Italiją, Europą ir P. Ameriką. Šiandien jau veikia šio sąjūdžio centras, pastatytas Italų Katalikų Akcijos, kuris prieš dvejus metus Pijaus XII buvo pašventintas. Jame nuolatos vyksta įvairių luomų ir profesijų žmonėms nuolatiniai kursai.

Meksikoje ir Ispanijoje veikia panašūs tautiniai centrai su kursais, kituose Europos ir P. Amerikos kraštuose veikia šio sąjūdžio biurai, kurie skleidžia religinio atgimimo idėjas. Toks biuras neseniai įsisteigė ir Š. Amerikoje. Mestas Šv. Tėvo gyvas žodis vis labiau auga, didėja ir šakojasi. Su tėvišku rūpestingumu ir palaiminimu Pijus XII visą laiką sekė naujo sąjūdžio vystymąsi. Kiekviena kursų grupė, kuri atvykdavo iš Centro pas jį audiencijai buvo tėviškai priimama. Kiekvieną kartą pagirdavo šį kilnų darbą ir suteikdavo savo palaiminimą.

Šių metų rugpiūčio 26 dieną asmeniškai laišku Pijus XII išreiškė Tėvui Lombardi gilią padėką už bendradarbiavimą šiame taip svarbiame darbe. Laiško gale išreiškė savo nuoširdų linkėjimą: "Tebūnie palaimintas tas mažasis būrelis, teauga jis vis labiau su tuo pačiu ištikimumu Kristaus Įpėdiniui ir su ta pačia programa, kad skelbiantieji būtų persiėmę iki širdies gelmių šia gilia ir visuotina reforma".

Įdomus šis sąjūdis tuo, kad jis išėjo ne iš eilinio kunigo ar kurio nors susipratusio tikinčiojo, bet iš paties Šv. Tėvo lūpų ir širdies. Tuo jis tampa daug brangesnis ir sektinas. Savu laiku prof. Šalkauskis buvo davęs pradžią Gyvosios Dvasios sąjūdžiui Lietuvoje, kuris siekė religinio atnaujinimo inteligentijoje. Pijaus XII sąjūdis yra daug pilnesnis, visuotinesnis, nes apima visus luomus, visas profesijas ir visą Kat. Bažnyčią. Tai yra sąjūdžių sąjūdis, kuris stengiasi visus sąjūdžius ir visas organizacijas sumobilizuoti vieningai kovai už Kristaus idealų įgyvendinimą tautose.

Sąjūdis "Už Geresnį Pasaulį" turi Šv. Tėvo gerai išdirbtą programą, principus ir darbo metodus. Ši progra-

Angelai. Meister von Mauer

ma yra surašyta atskiroje knygutėje, išverstoje į įvairias kalbas. Be to. Tėvas Lombardi yra parašęs visą eilę knygų apie šį sąjūdį. Drąsiai galima pasakyti, kad šis naujas sąjūdis yra vienas didžiausių Pijaus XII atliktų darbų. Tenka linkėti, kad jis rastų entuziastų ir tarp lietuvių.

DR. VINCAS KUDIRKA (1858-1899) J. KAUNAS

RUSŲ valdytuose plotuose 1861-63 m. panaikinus baudžiavą, krašto ūkinė santvarka pagyvėjo, kaimas ėmė daugiau šviestis, inteligentų skaičius žymiai paaugo. Viršutinė tautos atžala — bajorija, pasidavusi lenkų įtakai, nustojusi tautinės sąmonės ("gente lituanus, natione polonus sum"), XIX šimtmetyje galutinai atskilo nuo savo kamieno. Vilniaus universitetas, veikęs nuo 1803 iki 1831 m., davė lietuviškai galvojančių inteligentų, kurių tarpe brendo politinio ir kultūrinio savarankumo idėja. Ryškiausi šitų šviesuolių atstovai buvo Simanas Daukantas, savo raštais kėlęs lietuvių tautinę sąmonę, ir vyskupas Motiejus Valančius, švietęs Lietuvos kaimą.

Po nepasisekusio lenkmečio (kaimiečiai 1863 m. sukilimą vadindavo lenkmečiu) rusų valdžia keršijo, uždrausdama spausdinti lietuviškas knygas lotynišku alfabetu ir dalindama konfiskuotus dvarus rusų kolonistams. Lietuviška mintis brendo Petrapilio, Maskvos ir Varšuvos lietuvių studentų rateliuose. 1883 m. pasirodžiusi "Aušra" buvo naujai užsimezgsios lietuviškos veiklos organas.

Studento Vinco Kudirkos pastangomis 1888 m. Varšuvoj buvo įkurta lietuvių studentų draugija "Lietuva", kurios kultūrinis tikslas buvo šelpti mokslus einantį jaunimą ir kelti tautos lietuvišką sąmonę. Ekonominis jos tikslas buvo šviesti kaimą agronomiškai, kelti amatus ir skatinti prekybą. O etnografinis tikslas buvo sulaikyti emigraciją, nepardavinėti žemės kitataučiams, bet iš jų išpirkti žemes. Šios programos organas buvo "Varpas",

redaguotas V. Kudirkos nuo 1889 iki 1906 metų.

Vincas Kudirka gimė 1858 m. gruodžio mėn. 31 d. Paežerių kaime, Vilkauskių apskrityje. Tėvai buvo pasiturį ūkininkai. Iš jų sūnus išmoko labai gražiai ir taisyklingai lietuviškai kalbėti. Gimtasis kaimas jam buvo švarios lietuviškos kultūros židinys, o Marijampolės gimnazija — labai tinkama vieta įgimties gabumams lavinti.

To meto kaimo papročiai buvo savotiški. Dažnai tėvai vaikui išrinkdavo pašaukimą. Taip ir Vincą, baigusį šešias gimnazijos klases, tėvas išvežė į Seinų kunigų seminariją. Tačiau pastebėjus, kad jis neturi pašaukimo į kunigų luomą, po pusantrų metų buvo iš seminarijos atleistas. Šis įvykis tėvą labai supykino. Jo supratimu, gera galva buvo tikrai kunigo darbui skirta. Jis liovėsi finansuoti tolimesnius sūnaus mokslus. Šis nemalonus nesusi-pratimas su tėvu šiek tiek drumstė sūnaus gyvenimą.

Baigęs medicinos mokslus, Vincas Kudirka jau buvo subrendęs visuomenės veikėjas ir gabus žurnalistas. Rusų valdžia lietuvių kultūrinei veiklai buvo labai nepalanki, todėl Kudirka ir kiti jo bendraminčiai tegalėjo veikti pogrindyje. Tauta buvo verčiama melstis iš maldaknygių, spausdintų rusiškais raidėmis — graždanka. Lotyniškais raidėmis dvasinio ir pasaulietinio turinio spauda buvo paruošiama užsienyje ir slapta Lietuvoje platinama. O lenkai stengėsi lietuvius nutautinti per bažnyčias ir savo globojamas mokslo įstaigas. Tad tokiose sąlygose teko dirbti ano meto varpininkams.

Kudirka buvo nuolatinis "Tėvynės Varpų" redaktorius "Varpo" laikraštyje. Šiame skyriuje jis teikdavo politines bei kultūrines apžvalgas. Jis taip vykusiai formuluodavo tautos aktualijas ir jo žodis buvo toks galingas, kad visai teisingai jis yra laikomas vienu didžiausių mūsų tautos publicistų. Savo gana trumpame gyvenime (mirė tik 41 m. amžiaus) V. Kudirka prirašė keletą tomų knygų. Didžiausią jų dalį sudaro publicistika, beletristika ir vertimai iš svetimų kalbų. Vertimams jis daugiausia rinkosi patriotines temas, pvz., Šilerio "Orleano Mergelė". Arti prie širdies jam buvo ir socialinės temos, tai matyti, pvz., iš jo eilėraščio "Artojo skundas". Vis dėlto daugiausia jis sielojosi, kad tauta būtų vieninga ir nesiskaldytų partijomis. Ir tautos himną jis baigia vienybės linkėjimu lietuviams.

V. Kudirka domėjosi įvairiomis meno sritimis. Jis buvo neblogas muzikas ir dailininkas. Mėgdavo groti smuiku ir violončele. Yra piešęs laikraščiams vinječių. Jis kurdavo ir šokių bei dainelių melodijas. Jis pats sukūrė melodiją ir savo parašytam tautos himnui.

Šio mėnesio 31 d. sueina lygiai šimtas metų nuo V. Kudirkos gimimo.

REDAKCIJOS PRIERAŠAS. Vincas Kudirka smarkiai pasisakydavo prieš kunigus, kurie, dirbdami su lietuviais, vartojo rusų arba lenkų kalbą. Jis taip pat kovojo prieš "davatkas" (t. y. prieš šių laikų fariziejus). Dėl to kai kas labai klaidingai galvoja, kad jis iš principo kovojo prieš kunigus ir prieš tikėjimą. Jis gyrė ir visiems pavyzdžiu statė tuos kunigus, kurie skleidė lietuviybę. V. Kudirka tik apie dešimt metų dirbo visuomeninį darbą, bet nuveikė tiek daug! Jam neteko džiaugtis Lietuvos nepriklausomybe, bet į jos pama-

Dr. Vincas Kudirka

tus savo nenuilstama veikla įdėjo ne vieną tvirtą akmenį. Tai yra gražus pavyzdys dabartiniam mūsų jaunimui, kuris kartais numoja ranka į lietuviškus reikalus, nes laisvės perspektyvos jam atrodo neaiškios arba tolimos.

TARP naujųjų moterų rašytojų žymią vietą užima Frances Parkinson Keyes, kurios veikalų buvo patekę į labiausiai Amerikoje perkamų knygų skaičių. Ji yra gimusi 1885 m. Virginijos universiteto Monroe rūmuose, kur jos tėvas profesoriavo. Ji uoliai siekė aukštojo mokslo, nors turėjo jį trupučiuką pertraukti, kai ištekJė. Vis dėlto 1921 m. įsigijo literatūros daktarės laipsnį.

Jos vyras H. W. Keyes buvo New Hampshire gubernatorius, o vėliau JAV senatorius, todėl ji turėjo progos bendrauti su pačiose viršūnėse esančiais žmonėmis. Be to, ji labai daug keliavo po pasaulį, daug kartų buvo Europoj, P. Amerikoje, Irane. Savo patirtus įspūdžius įpynė į rašomus romanus ir apsakas, suteikdama savo kūriniams plačią istorinę bazę. Spauda buvo jos sritis. Daugelį metų ji rašė į žurnalą "Good Housekeeping", redagavo "National Historical Magazine", parašė daug knygų. Už didžius nuopelnus dvasiniam šio krašto gyvenimui 1946 m. gavo "Sienos medalį".

Tačiau mums yra įdomiau susipažinti su šios moters vidaus pasauliu. Savo atsiminimuose ji džiaugiasi, kad nuo jaunystės yra turėjusi tikėjimą ir visada rasdavusi paguodą maldoje. Jau ketvirtais amžiaus metais močiutė ją išmokė skaityti šv. Raštą. Apie tai ji taip dabar sako:

— Šv. Rašto posakiai man natūraliai ateina į mintį, aš galiu atmintinai pasakyti ištisus puslapius. Negalvočiau keliauti be šv. Rašto, kaip ir be dantų šepetuko. Praslinkus net penkioms dešimtims metų po mano taip

artimo bendravimo su šv. Raštu, jame vis atrandu naują prasmę ir naujas vertybes.

Jos seneliai buvo kongregacionalistai. Ji ištekJė taip pat už tos pačios tikybos vyro ir uoliai lankė jį bažnyčią. Nuo mažens pamėgusi malda, ji norėdavo ne tik rytais ir vakarais, bet ir dažniau pasimelsti. Kadangi kongregacionalistų bažnyčią ji rasdavo dažnai uždarytą, tai išlinkdavo į katalikų. Kai gavo žinią, kad jos pirmoji novelė priimta spausdinti žurnale, buvo taip kupina džiaugsmo, kad būtinai norėjo su kuo nors pasidalinti. Kadangi vyro nebuvo namie, tai nuskubėjo į bažnyčią.

Jai darė didelį įspūdį Kat. Bažnyčios tvirtas laikymasis dorovės dėsnių. Ji matė griežtą Bažnyčios nusistatymą ne tik prieš septynias didžiąsias nuodėmes, bet ir prieš bet kokią išsigimimą ir palaidumą, nežiūrint, kad šiais klausimais aplinkiniame pasaulyje viešpatavo didelis sąmyšis ir chaosas. Rašytoją žavėjo, kad Bažnyčia smerkė nešvarią literatūrą, žemus draminius vaidinimus, gynė moterystės ir šeimos gyvenimo šventumą. Stebėdama Katalikų Bažnyčios liniją, ji įsitikino, kad dvasinės senovės vertybės nėra dingusios, kad jos visada pasilieka gyvos ir esminės. Lankydama Pietų Ameriką, ji dažnai užeidavo į bažnyčią. Buvo aplankiusi ir garsiąją šv. Onos bažnyčią Kanadoje, kuri jai padarė taip gilų įspūdį, kad, grįžusi į viešbutį, parašė jos garbei sonetą. Paskaitė eilėraštį su ja keliavusiai draugei. Kai baigė skaityti, matė, kad draugės akys buvo pilnos ašarų ir ji tik tiek pasakė:

"Džiaugiuosi, kad ir aš buvau drauge su tavimi toje šventovėje."

Palaipsniui ji pati ėmė linkti prie katalikybės. Tai jausdami artimieji pradėjo kalbėti, kad perėjimas į katalikybę galėtų pakenkti jos karjerai, kad jokia moteris, turinti tokį šviesų protą, negalėtų pasirašyti "po aklu katalikybės tikėjimu".

Rašytojos darbas vis labiau ją vertė lankyti katalikiškus kraštus. Ji buvo pakviesta parašyti knygą apie šv. Teresėlę. Rinkdama medžiagą, apsigyveno benediktinių vienuolyne, taip pat palaikydama artimą ryšį su Lisieux karmelitėmis, kur buvo gyvenusi ir šv. Teresė. Rašytojai giliai į širdį smigo džiaugsmingas, šventas seselių gyvenimas. Ji galėjo stebėti šventumo grožį ir patrauklumą. Ji turėjo progos sutikti daug kunigų, prelatų ir vienuolių. Jai darė gilų įspūdį jų dvasingumas.

Kartą žymus valstybininkas jai pasakė:

— Kur tik jūs bekeliautumėte, atminkite, kad visada jūs rasite du dženelmanus: britų vicekonsulą ir katalikų kunigą. Jeigu pakliūsite į kokią nelaimę, eikite pas vieną ar kitą, ir jie jums padės.

Ji apsisprendė nueiti pasikalbėti su vyskupu. Kai baigė pasakoti savo vidaus pergyvenimus, vyskupas pasakė, kad jis mieliai yra pasiruošęs padėti, kad ji būtų priimta į Katalikų Bažnyčią. 1939 m. vyskupas Bayeux Lisieux miestelyje ją priėmė į Katalikų Bažnyčią. Dar prieš savo atsivertimą ji buvo parašiusi knygą apie šv. Teresėlę, pavadintą "Written in Heaven", o savo atsivertimą aprašė knygoje "Along a Little Way". Kaip iš šios knygos pavadinimo matyti, ji buvo pamėgusi šv. Teresėlės pramintą mažąjį tobulybės kelią.

— Aš buvau savo sąmonėje tikra, — rašo ji, — kad šv. Teresėlė padėjo man rasti kelią, kuris, būdamas didelis ar mažas, tikrumoje buvo mano kelias.

Toliau ji rašo, kaip tuo metu turėjusi sunkią darbo naštą. Reikėdavo dar važinėti su paskaitomis. Pervargusi krisdavo į lovą, bet iš didelio persitempimo negalėdavo užmigti. Tada ilgas valandas panaudodavo maldai. Ji labai džiaugėsi, kad į Katalikų Bažnyčią buvo priimta toje Dievo Motinos bažnyčioje, kur šv. Teresėlė priėmė savo pirmąją šv. Komuniją.

Kai pasklido pasaulyje žinia apie jos atsivertimą, pradėjo plaukti dovanos ir telegramos. Iš paties šv. Tėvo gavo palaiminimą. O iš seselių pasiūlytą tikrą džiaugsmingų sveikinimų lietų. Vyskupas jai priminė uoliai sunaudoti Kūrėjo suteiktas dovanas ir gabumus. Priminė, kad gerasis Dievas nėra kietas valdovas, bet švelnus tėvas. Jis džiaugiasi savo vaikų laime.

— Ir tada, — pasakojasi ji, — aš pasijutau, kad tapau nublokšta į platų ir puikų vieškelį. Supratau, kad gyvenime nebepakliūsiu į akligatvį. Vis bus išeitis... Tikėjimas vis švies mano kelią... Dieviškoji meilė keliaus su manimi ir, kaip piligrimę, ves į Karaliaus rūmus.

Dar kartą atkreipiame gerb. Skaitytojų dėmesį, kad, Tėvams Jėzuitams persikėlus į naujus namus, nuo gruodžio mėn. 1 dienos ir "Laiškų Lietuviams" adresas pasikeitė. Dabartinis Tėvų Jėzuitų ir "Laiškų Lietuviams" adresas yra toks: 2345 W. 56th St., Chicago 36, Illinois. Telefonas: REpublic 7-8400.

jaunimo paslaptys

PROBLEMOS, LIETUVIŠKUMAS, MEILĖ . . .

EDV. ŠULAITIS

ŠIŲ metų birželio mėn. numeryje buvo kun. J. Vaišnio straipsnis "Ar jau nėra problemų?", dėl kurio ir man jau seniai knietėjo pareikšti savo nuomonę, bet karšta vasaros saulė ir kitos priežastys šią mintį privertė nukelti į darbui tinkamesnes rudens mėnesių dienas.

Pradedant nagrinėti klausimą, kodėl jaunimas dabar nerašo ir nekelia problemų, tenka pasakyti, jog tai dar nebūtinai turi reikšti, kad jis jokių problemų neturėtų. Gal tų problemų yra net per daug, todėl jaunimas į viską numoja ranka, nieko nekelia ir nesvarsto, nes mano, kad vis tiek jokios išeities nėra.

Man atrodo, kad dabar mūsų jaunimo santykiuose su lietuvių yra atsiradę per daug spragų, kurių jau gal nepataisys nei problemų kėlimas nei jų nagrinėjimas. Žinoma, čia yra kalbama apie didesnę dalį dabartinio mūsų jaunimo, bet yra gana mielų išimčių, nors jos nėra labai dažnos.

Prieš kurį laiką teko susitikti tėvą, inteligentą, su aukštuoju mokslu, kuris nusiskundė, kad jo dukra, jau pradėjusi lankyti universitetą, nieko nebėnori girdėti nei apie lietuviškumą nei apie lietuviškas organizacijas. Neteko paklausti, ką tas tėvas iki šiol

veikė, kokioje dvasioje savo dukrą auklėjo, bet ir be to yra aišku, kad jis neatliko tėviškos pareigos, jis nekėlė laiku lietuviškumo problemų, jų neaiškino, nesupažindino dukters su lietuviška spauda, o kai ji jau išėngė į universitetą, neįstengė šių problemų susiekti, nes jų kilo labai daug ir labai neaiškių.

Klaidą daro tie tėvai, kurie mano, kad mažų vaikų neverta užimti "pašaliniais" dalykais: lietuvių kalba, lietuviškomis dainomis, organizacijomis ar stengtis, kad vaikai draugautų su lietuvišiais draugais. Labai klysta ir tie, kurie galvoja, kad lietuviškai kalbėdamas, vaikas sugadins anglų kalbos akcentą, jog lietuviškos organizacijos ar lietuviai draugai jį atitrauks nuo greitesnio įsijungimo į amerikiečių visuomenę. Kiti kartais pasako, kad geriau yra palikti vaikus ramybėje, kai jie paaugs, kai turės daugiau proto, tada suskubs ir su tais lietuviškais reikalais. Deja, ne vienas jau suklydo ir dabar gailisi. Ne vienas jau verkšlens, kad duktė į namus parsivedė kitatautį žentą ar sūnus marčią. Vaikai savo kitataučių draugų ar draugių nenori net su tėvais supažindinti, nes tėvai silpnai svetimą kalbą vartoja. Kai kurie tėvai net su savo vaikais jau sun-

kiai susikalba. Sunku tikėti, kad tėvams stengiantis nuo mažų dienų vaiką auklėti lietuviškoje dvasioje, galėtų atsitikti toki skaudūs dalykai.

Taigi, vėl grįžtant prie klausimo, ar jau nėra problemų, tenka pasakyti, kad šių dienų jaunimui jau nėra pagrindo lietuviškomis problemoms kilti, nes šiam reikalui jaunuoliai nėra paruošti. Nors jaunimas žurnalui neprišunčia jokių problemų ar klausimų, mano nuomone, pati redakcija turėtų tas problemas kelti, sugalvoti klausimus ir juos nagrinėti. Tokiu keliu einant, bent dalį jaunimo būtų galima laikyti prie savęs ir pasiekti savuoju žodžiu.

Žinoma, jaunimo skyriuje straipsniai turėtų būti pateikiami suprantamesne forma. Paskutiniu metu kartais pasitaiko šiame skyriuje straipsnių, kurie yra labiau įdomūs ne jaunimui, bet jaunimo problemomis besidomintiems vyresnio amžiaus žmonėms (Gal tą pat būtų galima pasakyti ir apie šį straipsnį. *Red.*).

Taip pat norisi pasakyti, kad kažin ar "Laiškuose Lietuviams" buvo per daug kalbama apie meilę, kaip minėtame straipsnyje redaktoriaus buvo pacituota iš vieno skaitytojo laiško. Ši problema yra tokia aktuali, jog niekada nebus per daug apie ją rašoma. Ją būtų galima lyginti ir su lietuviškumo problema, nors kai kuriais atvejais ir lietuviškumo problemos į ją įeina.

Šiame krašte dauguma laikraščių ir žurnalų turi atskiras skiltis su skaitytojų klausimais ir redakcijos atsakymais, kuriuose vyrauja meilės klausimai, pateikti įvairiomis formomis. Žinoma, ne viskas šimtu procentų turi būti priimta, kas čia yra daroma, ypačingai kai matome, kad kai kurie laikraščiai deda klausimus, atsakymus ir

straipsnius, kuriuose meilės idėja yra labai siaurai suprantama. Tačiau "L. L." šie klausimai visada buvo nagrinėjami giliu įsijautimu ir gilia nuovoka.

Tad tokios yra mano, jau nelabai jauno jaunuolio, mintys apie jaunimo problemas, lietuviškumą ir meilę, kurios, reikia tikėtis, gal iššauks ir daugiau pasisakymų, jeigu ne iš mokyklinio amžiaus jaunimo, tai bent iš kolegų studentų, nes jiems šie klausimai turėtų būti arti širdies.

IŠ FILMŲ PASAULIO

Juozas Vaišnys, S. J.

SOUTH SEAS ADVENTURE

Tai yra jau penktas iš eilės "Cinera-ma" filmas (iki šiol yra buvę: "This Is Cinerama", "Cinerama Holiday", "Seven Wonders of the World", "Search of Paradise"). Visi šie filmai yra panašaus pobūdžio — įvairių kelionių po pasaulį apžvalga. Prieš keletą metų buvo skelbiama, kad "Cinerama" metodu tuoj bus pradėti gaminti ir kiti paprasti filmai, o ne tik kelionių apžvalgos. Tačiau iki šiol to vis nesulaukiame ir gal nesulauksime. Priežastis nesunkiai suprantama, nes šis metodas tinka tik ten, kur reikia parodyti kokį nors nepaprastą didingumą. Vartoti šį metodą paprastiems filmams, eilinėms gyvenimo dramoms, galėtų atrodyti kaip mūsų šaudymas iš patrankų.

"South Seas Adventure" yra, berods, trumpiausias iš visų iki šiol buvusių šios rūšies filmų — tęsiasi vos pusantros valandos. Tačiau ir tokiu palyginti trumpu laiku žiūrovas yra pavežiojamas po gražiausias Ramiojo Vandenyno salas, supažindinamas su charakteringiausiais įvairių šalių papročiais, pasiklauso gražių dainų bei giesmių.

Vis dėlto atrodo, kad "Cinerama" neatsilaikys prieš kitus paprastesnius fil-

mavimo metodus, kuriais galima pasiekti tokius pat, o kai kuriais atžvilgiais dar ir geresnius rezultatus.

THE BARBARIAN AND THE GEISHA

Filme mėginamas atvaizduoti istorinis faktas, kai į Japoniją atvyko pirmasis Amerikos generalinis konsulas (1856 m.) ir nutraukė amžiais besitęsiančią japonų tradiciją, kad nereikia bendrauti su „barbarais“. Japonija buvo atsiribojusi nuo vakarų pasaulio savo keistais papročiais, todėl ir Amerikos konsului (John Wayne) buvo nelengvos pirmosios dienos šiame paslaptingame rytų krašte. Japonai jo nenorėjo įsileisti, jį persekiojo ir visokiais būdais išjuokė. Bet diplomatiškais gabumais vis dėlto jam pasisekė apginti savo poziciją ir pasilikti Japonijoje. Jis gavo gražų butą ir simpatišką geišą (Eiko Ando), kuri jam daug padėjo.

Įdomi Japonijos aplinka ir gamtos vaizdai, o gal dar įdomesni tie filme rodomi momentai, kur susiduria Rytų ir Vakarų kultūra, kur susikerta Japonijos ir Amerikos papročiai. Charakteringi ir įdomūs yra konsulo pasikalbėjimai su geiša ir su Japonijos valdžios atstovais. Kartą geiša klausia konsulą:

- Ar Amerikoje yra geišų?
- Ne, tik paprastų mergaičių, — atsako konsulas.
- Ar žmonos neseka paskui vyrus mieste? — vėl klausia geiša.
- Ne, jos eina šalia vyrų arba dažniausiai trupučiuką priekyje.
- Ir vyrai tai leidžia?
- Kas jiems daugiau belieka daryti?..
- O, tai Japonijoje yra skirtingi vyrai!
- O aš manau, kad Amerikoje yra skirtingos moterys...
- Arba štai vienas japonų valdžios atstovas, norėdamas, įrodyti kad japonų kultūra yra aukštesnė už amerikiečių, sako konsului:
- Pas mus, Rytuose, jau du šimtai metų nėra jokių karų. Ar taip yra ir Amerikoje?

— Ne, pas mus buvo karų, bet dažniausiai tai yra laisvės karai.

— Ar jūs vadinate laisve tai, kad Afrikoje yra gaudomi negrai ir vežami į Ameriką vergauti?

— Tai yra tikrai apgailėtina, — atsako konsulas, — bet tai negalės ilgai tęstis — jau atsiranda žmonių, kurie prieš tai kovoja.

Čia konsulas lyg ir anticipuoja Lincolno žodžius ir pastangas pabaigti Amerikoje vergiją.

Be abejo, ir šiame filme neapsieinama be meilės istorijų. Konsulas ir geiša vienas kitą įsimyli. Kai yra ruošiamas sąmokslas prieš konsulą, geiša pasiryžta net savo gyvybę aukoti, kad tik jį išgelbėtų nuo priešo durklo. Laimingu atveju ji ir konsulą išgelbsti ir pati išlieka gyva.

Filmas gražus, simpatiškas ir gali būti įdomus ne tik suaugusiems, bet ir jaunimui.

LIANE, JUNGLE GODDESS

Daug yra buvusių filmų iš Tarzano gyvenimo. Paprastai toki filmai yra įdomūs, ypač vaikams. Šiame filme taip pat norėta atvaizduoti tam tikrą „Tarzaną“, bet jis yra ne berniukas, užaugęs tarp beždžionių, o mergaitė, užauginta Afrikos negrų. Maža mergaitė, turtingo vokiečio duktė, sudužus laivui, buvo išgelbėta ir užauginta juodukų. Užaugusi ji buvo lyg džiuuglių deivė. Negrai ją mylėjo ir saugojo. Vis dėlto kartą ją pastebi turistai, atvažiavę iš Europos, ir, vargais negalais pagavę, parsiveža namo į Vokietiją. Vedami įvairūs tardymai ir ieškomi įrodymai, kai giminės ją nori atsiimti.

Filme yra peršama mintis, kad Afrikos džiuuglėse, gyvenant tarp plėšrių žvėrių ir pusnuogių juodukų, yra daug mažiau pavojų žmogaus gyvybei ir dorai negu civilizotuose Europos kraštuose. Kai kam ši mintis gali atrodyti neteisinga, bet vis dėlto manome, kad šiek tiek tiesos joje reikia pripažinti.

Filmas surežisuotas gana paviršutiniškai ir nepasižymi nei įdomumu nei gali būti kam nors naudingas.

1958 m. TURINYS

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

ŠIRDIES PERLAI — LAIŠKAI — Alfonsas Grauslys	3
DESTRUKTYVIOJI EMOCIJA — Algimantas Kezys, S. J.....	9
MOTINOS VAIDMUO LIETUVYBĖS IŠLAIKYME — J. Miškinis.....	35
KNYGOS — MŪSŲ DRAUGĖS — A. Grauslys	38
MUZIKA — GYVENIMO PALYDOVĖ — A. Grauslys.....	67, 106
KAZIMIERINIAI METAI — Juozas Vaišnys, S. J.....	72
RELIGIJA, TAUTA, POLITIKA, VALSTYBĖ—J. Kidykas S. J.	99, 146, 163, 195, 227
GYVOJI KRIKŠČIONYBĖ — Jonas Kubilius, S. J.....	102
SKARA — A. Baronas	110
GEGUŽIO 13 PROGA — Vysk. V. Brizgys	131
KAN. JUOZAS TUMAS - VAIŽGANTAS	133
ATGAILIOS DVASIA — Kun. P. Celiešius	134
MUSULMONAI GARBINA MARIJĄ — J. Ūba	138
KRIKŠČIONYBĖS KELIAS LIETUVON—Z. Ivinskis	140, 165, 197, 229, 274, 305, 336
DORUMAS — P. Joga	150
AKYS IR ŽVILGSNIAI — A. Grauslys	168
KAS YRA PASAULĖŽIŪRA? — Dr. P. Celiešius	173
ŽMOGAUS VEIKSMAI — P. Joga	177
AR KANČIA BEPRASMĖ? — A. Grauslys	199, 232, 263, 331
ŽMOGAUS LAISVOS VALIOS TRUKDYMAI — P. Joga	205
NEIŠGYDYTOS ŽAIZDOS — P. Daugintis, S. J.....	207
PASAULĖŽIŪRŲ RŪŠYS — Dr. P. Celiešius	236
ĮSTATYMAI — P. Joga	240
NEAPYKANTOS TAMSA — E. Vasyliūnienė.....	244
ŽŪSTANČIOS SIELOS ISGELBĖJIMAS — P. Alšėnas	248
NUOSMUKIS — B. Markaitis, S. J.....	259
ANGELAI SARGAI — P. Dirkis	263
PASAULĖŽIŪROS RIBOS — Dr. P. Celiešius.....	270
SAŽINĖ — P. Joga	276
KAS YRA TIESA? — Jonas	280
GYVOJO DIEVO SŪNUS — K. Trimakas, S. J.....	292, 326
KENTUCKY PERLAS — A. Grauslys	300
AMBICIJA — A. Kezys, S. J.....	309
ŽVILGSNIS Į DABARTINĘ RUSŲ PSICHOLOGIJĄ — Dr. J. Mačernis ...	312
NAUJĄJĮ POPIEŽIŲ PASITINKANT — B. Markaitis, S. J.....	323
KLASIŲ KOVA AR SOLIDARUMAS? — P. Daugintis, S. J.....	338

EILĖRAŠČIAI

GRĮŽIMAS — J. Mikuckis	7
TĖVŲ LANGELIS — S. Tomarienė	42
POETAS SVETIMAME KRAŠTE — S. Tomarienė	204
KALĖDŲ NAKTIS — S. Tomarienė	335
UŽGIMIMO ŽVAIGŽDĖS SPINDULIUOS — Balys Auginas	335

PRIE ŠEIMOS ŽIDINIO

MEILĖ YRA AUKA — S. Sužiedėlis	12
LANKAI IR STRĖLĖS ŠEIMOJE — S. Sužiedėlis	43
VISUOMENĖ IR ŠEIMA — S. Sužiedėlis	76
MOTINOS VAIDMUO ŠEIMOJE — J. Miškinis	153
GRAŽINKIME TĖVUI AUTORITETĄ!	181
MŪSŲ VAIKŲ KELIAS — P. Alšėnas	185

JAUNIMO PASLAPTYS

ATMINTIES LAVINIMAS — A. Kezys, S. J.	47
SAVIAUKLA MEILEI — E. Vasyliūnienė	80
AR JAU NĖRA PROBLEMŲ? — J. Vaišnys, S. J.	188
NETEKĖJUSI MOTINA RAŠO	211
JAUNIMO DVASIOS VADOVAS — E. Vasyliūnienė	282
PROBLEMOS, LIETUVIŠKUMAS, MEILĖ — Edv. Šulaitis	348

RŪPIMIEJI KLAUSIMAI

AR GALIMA MELUOTI? — Juozas Vaišnys, S. J.	15
AR GALIMA NESAKYTI TIESOS? — J. Vaišnys, S. J.	57
VIDURAMŽIŲ RELIGINĖ TOLERANCIJA IR INKVIZICIJA — J. Gravrogkas	84
VIDURAMŽIŲ INKVIZICIJA — J. Gravrogkas	115
AR KRISTUS LEIDŽIA SKIRTIS? — J. Vaišnys, S. J.	220
PORA NEAIŠKUMŲ — J. Vaišnys, S. J.	315

IDĖJOS IR ŽMONĖS

DĖL L. DAMBRIŪNO ŽODŽIO — A. Gražiūnas	18
FAKTAI IR NORMOS — A. Musteikis	23
PAAIŠKINIMAS — Vysk. V. Brizgys	30
VIENO MUZIKO SIELOS PASLAPTIS — Dr. J. Prunskis	54
POPIEŽIŲ ŽODIS IR LAIKO TĖKMĖ — A. Tamošaitis, S. J.	89
ANGLIKONE GYVENIMO KLYSTKELIUOSE — Dr. J. Prunskis	120
LOGIKOS PRATIMĖLIS POLITIKOS KLAUSIMU — L. Dambriūnas	123
LAIMINGIAUSIA MOKSLININKO DIENA — Dr. J. Prunskis	156
RUSŲ MOKSLININKO ODISĖJA — Dr. J. Prunskis	216
MOTERIS, IŠ KURIOS KNYGŲ SUKA FILMUS — Dr. J. Prunskis	250
POPIEŽIAUS ŽODIS DABARTINIO LAIKO TĖKMĖJE — J. Aras	256
PABALTIJO ŽURNALISTO ŽODIS — Dr. J. Prunskis	285
PIJUS XII — RELIGINIO ATGIMIMO ŠAUKLYS — Kun. A. Steigvila	341
DR. VINCAS KUDIRKA — J. Kaunas	344
PILIGRIMĖ Į KARALIAUS RŪMUS — Dr. J. Prunskis	346

Į turinį nėra įtraukta filmų aprašymų, buvusių kiekviename numeryje, ir kai kurių kitų smulkesnių dalykėlių.

“Laiškai Lietuviams” leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiučio dvimėnesinį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Adresas: 2345 W. 56th St., Chicago 36, Illinois, USA.